

Kønskamp: al-Qaidas kvinder vil ikke nøjes med at lave the til revolutionen.
Idealisme: Hvad har katolske nonner og muslimske kvindekrigere til fælles?
Førstedamer: Oprør i Mellemøsten – også mod magthavernes hustruer.

KVINDEN & SAMFUNDET

Skyd kvinderne først

Terror og voldelige politiske
aktioner er ikke kun for mænd.
Tema om kvinder og ekstremisme
– en global hovedpine.

Kære læser

Skyd kvinderne først!

Sådan står der på forsiden af dette nummer af *Kvindene-Samfundet*, du lige har åbnet. Måske undrer du dig. Man plejer jo at høre det modsatte: Red kvinder og børn først.

Teksten stammer fra en instruks til det internationale efterretningsvæsen i 1970'erne, hvor ideologisk terrorisme blev født med grupper som tyske Rote Armee Fraktion. Dengang så myndighederne, at kvinder kan spille en særdeles central rolle i terrorhandlinger. En tanke, der stred imod manges opfattelse af kvinden, der i kraft af sin tilknytning til hjem og børn var biologisk set mere fredelig end manden.

Men den vensterradikale terrorisme viste, at man tog fejl. Faktisk kunne kvinder være langt farligere end mænd, mente myndighederne. Fordi de skulle bevise deres værd i forhold til mændene, blev de mere radikale, uforsonlige – og farlige. Derfor gjaldt det om at eliminere kvinderne først.

30 år senere er ideologisk ekstremisme igen dukket op. Nu med islamisk fortegn. Men gælder det stadig, at man skal skyde kvinderne først?

Dette nummer af *Kvindene-Samfundet* ser på radikaliserings- og ekstremisme med et kønsperspektiv. Verden måbede, da det amerikanske forbundspoliti FBI sidste år anholdt en amerikansk kvinde – Jihad Jane – der ville myrde i islams navn. Verden måber i det hele taget, hver gang en kvinde viser sig at være terrorist, selvmordsbomber, krigsforbryder – eller bare har radikale politiske holdninger som for eksempel nynazisme.

Skal vi forstå og modvirke radikaliserings- og terrorisme, er det et dårligt udgangspunkt at antage, at kvinder skulle være mindre brutale end mænd. For netop køn kan ifølge forskere og journalister spille en afgørende rolle for, hvordan radikalisme udfolder sig i år 2011.

Her i bladet kan du møde nogle af de mest velinformede eksperter på området, der deler deres viden med os. De kommer fra Danmark, USA, Holland, Sverige og har specialiseret sig i netop køn, kvinder, radikaliserings- og ekstremisme.

Jeg håber, du læser med – og jeg vil samtidig ønske dig en fortsat god rejse med verdens ældste kvindeblad, som bliver mit sidste nummer som redaktør.

God læselyst

Ulrikke Moustgaard, redaktør

Kuindene/Samfundet

Maj 2011
127. årgang
www.danskkuindesamfund.dk

Udgiver

Dansk Kuindesamfund
Niels Hemmingsensgade 10, 3. sal,
1153 København K.
Telefon og fax: 3315 7837
E-mail:
sekretariat@danskkuindesamfund.dk
www.danskkuindesamfund.dk

Støtte

Udgiuet med støtte fra
Hulda Pedersens Legat,
Undervisningsministeriets Tips- og
Lottomidler samt Kulturministeriets
Tips- og Lottomidler

Redaktør

Ulrikke Moustgaard
Kontakt:
sekretariat@danskkuindesamfund.dk

Foto

Ty Stange
www.ty-stange.dk

Design og layout

Komma
www.kommaweb.dk

Repro og tryk

Reklameholdet, Jylland - Filipsen
Dalbyvej 93, 6000 Kolding,
www.reklameholdet.dk

Trykkes i 1400 eksemplarer

ISSN: 0106-5084

Dansk Kuindesamfund

Bladets leder udtrykker Dansk
Kuindesamfunds holdninger.
Øvrige artikler i bladet er ikke
nøduendigtvis i overensstemmelse
med foreningens synspunkter.

Dansk Kuindesamfund arbejder
for fuld ligestilling af og ligestilling for
kvinder og mænd, så de på lige vilkår
kan gøre deres indsats i hjem, erhveru
og det offentlige liv.

LEDER

Nye tider 4

TEMA

Ekstremisme 5

Jihad Jane - en ny type terrorist
Skandinaviens usynlige Jihad Janes
Forklædt som frigjort
Kønskamp i al-Qaida
Terrorismens yndige pin-up piger
Flere kvinder melder sig under hagekorset
Danske nazistkvinder står frem
Goddag Fru Mengele

VERDEN RUNDT - MELLEMOESTEN

Førstedamer i strid modvind 26

Bøger 29

Tennis med babe-faktor: Anmeldelse af Anders Haahr Rasmussens bog
om Caroline Wozniacki.

Boliger og bryllupper udsat for machomænd 30

Om tv-programmerne *Herre i eget hus* og *Hvad bruden ikke ved*.

PORTRÆT

Fru frigørelse er på spil igen 32

Mød feministikonet Erica Jong.

LEDER

Nye tider

EKSTREMISME OG TERRORISME er ofte to sider af samme sag. Terroren er kommet tættere på vores hverdag, selvom terrorisme her hos os i landets nyere historie heldigvis kun har været 'tæt på'. Vi tilpasser os og lader os ikke skræmme i vores hverdag.

VI VED DOG, at Politiets Efterretningstjeneste (PET) advarer os om, at vi befinder os i et risikoland, hvor vi skal være opmærksomme på efterladte genstande og mistænkelige personer. Ingen ved, hvor længe denne tilstand skal vare.

RISIKOEN STAMMER FØRST OG FREMMEST fra, at Jyllands-Posten den 30. september 2005 valgte at bringe 12 satiriske tegninger af profeten Muhammed – specielt Kurt Vestergaards tegning bragte sindene i kog, både her i landet og i hele den muslimske verden. Fra dansk side blev der talt om ytringsfrihed i en uendelighed, fundamentalistiske muslimer forstod ikke den danske holdning, og vi forstod ikke, hvad denne satire betød. Jeg håber, vi har lært meget af denne sag, og at vi fremover udtrykker ytringsfriheden med mere omtanke.

DANSK KVINDESAMFUND HOLDER LANDSMØDE i weekenden den 14. og 15. maj. I år har vi valgt at holde mødet på en anderledes måde, end vi plejer. Lørdagen vil blive en dag, hvor vi diskuterer to vidt forskellige emner, nemlig kvoter og forældreansvar.

DER HAR VÆRET DISKUTERET for og imod kvoter i mange år. Hvordan får vi kønsmæssig balance inden for ledelse, i bestyrelserne eller omkring barselsorlov, hvis der ikke indføres kvoter? Kvotediskussionen kan

bringe sindene i kog, og der er i årenes løb sagt meget for og imod. Der vil være oplægsholdere, der dels er ivrige tilhængere og dels lige så ivrige modstandere af kvoter. Efter oplæggene vil der være tid til debat mellem oplægsholderne og mødedeltagerne.

ET ENIGT FOLKETING vedtog i 2007 en ny forældreansvarslov. Her i 2011 skal loven evalueres. Der er mange uhensigtsmæssigheder i loven. Det er Dansk Kvindesamfund sammen med en lang række andre organisationer enige om. Men hvad siger politikerne i 2011 – vil de ændre loven, så der tages mere hensyn til barnets tarv end til forældrenes lige rettigheder?

EN KONSEKVENS AF LOVEN har været, at der er sket en dramatisk stigning i sager, hvor børn kræves udleveret med fogedens bistand. Mange sager trækker ud i det uendelige, en voldsom belastning for sagens parter og ikke mindst for de involverede børn. Er tiden inde til, at Danmark skal have en børneombudsmand? Der vil også her være såvel kompetente politikere som oplægsholdere, og jeg er sikker på, at der efterfølgende vil være en særdeles livlig diskussion.

HJEMMESIDEN VIL LØBENDE BLIVE OPDATERET omkring lørdagsarrangementet. Jeg håber, vi bliver rigtig mange til at diskutere disse emner. Man behøver ikke være medlem for at deltage i arrangementet lørdag, så tag veninder, kolleger og andre med.

*Karen Hallberg
Landsforkvinde i Dansk Kvindesamfund*

Jihad Jane

– en ny type terrorist

En 46-årig amerikansk kvinde ville myrde en svensk Muhammed-tegner i islams navn. Hun var den perfekte terror-rekrut: Ensom, isoleret og desperat efter kærlighed, siger den mand, der meldte hende til politiet.

TEMA OM KVINDER OG EKSTREMISME →

»Jeg lærte hende at kende som en midaldrende sociopatisk kvinde, der var desperat efter kærlighed, ensom og isoleret.«

Kilde til nyhedssitet *Jawa Report*

AF ULRIKKE MOUSTGAARD

Der gik hul i den globale mediemur med et brag, da det amerikanske forbundspoliti FBI i foråret 2010 afslørede, at man i næsten et halvt år havde haft en amerikansk kvinde i sin varetægt på anklager om islamisk terrorisme.

Hele verden rettede synkront blikket mod USA og staten Pennsylvania, hvor kvinden, den 46-årige Colleen LaRose, boede, da hun blev anholdt.

LaRose, der var konverteret til islam, skulle igennem halvandet år angiveligt have opfordret til hellig krig, Jihad, på internettet.

Hun havde skrevet sammen med flere radikale islamister og forsøgt at rekruttere andre til at gå i hellig krig. Hun forsøgte at indsamle penge til terror. Og hun havde selv planlagt at dræbe den svenske tegner Lars Vilks, der havde afbilledet profeten Muhammed som en hund. LaRose havde netop været i Europa for at træne til sin mission, da hun blev anholdt.

Historien var en kioskbaske. For hvordan forvandler en helt almindelig amerikansk kvinde sig til islamisk terrorist? Hvem var hun - Colleen LaRose alias 'Jihad Jane' eller 'Fatima LaRose', som hun kaldte sig, når hun skrev på nettet?

Vold og alkohol. LaRose voksede op i Texas og blev som 16-årig gift med en mand, der var dobbelt så gammel som hun, men hun blev skilt kort efter - angiveligt fordi manden var voldelig.

Otte år senere giftede hun sig igen. Den nye mand levede af hasardspil, parret havde ikke mange penge, og personligt havde LaRose det efter sigende ret skidt, fortæller forskellige kilder til de amerikanske journalister, der har gravet i Jihad Janes fortid.

Hun begyndte at drikke, mens ubetalte regninger hobede sig op, og hun blev på et tidspunkt anholdt for at forsøge at betale pizzaer med dækningsløse checks. Ægteskabet med mand nr. 2 gik i stykker efter ti år.

Efter skilsmissen gik LaRose endnu mere i hundene og blev efter et mislykket selvmordsforsøg behandlet for både alkoholmisbrug og depression. I denne periode fandt hun angiveligt islam.

Skør dame – stort hjerte. LaRose flyttede fra Texas i 2004. Hun havde fundet en ny kæreste, som hun flyttede sammen med på anden sal i et lejlighedskompleks på Main Street i Pennsburg, Pennsylvania, USA.

Parret boede også sammen med kærestens gamle far, som hun passede om dagen, når kæresten var på arbejde.

Kæresten beskriver hende som et menneske med et stort hjerte. Naboer fortæller, at hun var en excentrisk

dame, der snakkede en del med sine katte. En »meget meget mærkelig dame«, som en nabo sagde til medierne. De plejede at kalde hende 'den skøre dame'. Kæresten havde ingen anelse om hendes dobbeltliv på nettet som Jihad Jane.

Mission ægte mand. FBI begyndte at følge LaRoses færden i 2009. De fik et tip fra en gruppe privatpersoner, der bruger fritiden på at holde øje med radikaliserings og ekstremisme på internettet. En af dem havde haft kontakt med LaRose i halvandet år.

- Jeg lærte hende at kende som en midaldrende sociopatisk kvinde, der var desperat efter kærlighed, ensom og isoleret. Hun havde et dybt had til USA, som hun mente var skyld i alle hendes problemer, fortæller kilden til det uafhængige nyhedssite *Jawa Report*.

- Hun hævdede, at hendes konvertering til islam hang sammen med, at hun havde mødt en muslim på en ferie i Holland, en, som havde fået hende til at føle sig særlig. Det blev hendes mission at finde en meget yngre, rig muslimsk ægte mand, hvilket blev tydeligt på hendes andre websites, hvor der var fotos af mulige ægtemænd, inklusiv en, der havde stakke af penge stående omkring sig.

Den perfekte rekrut. Kilden meldte LaRose til FBI, da hun begyndte at ville indsamle penge til terrorisme. Hun var nem at spore på nettet, for hun havde mange gange brugt sit eget og rigtige navn, skrevet sin fødselsdato og sin adresse, og hun havde tilmed postet billeder af sig selv.

- Hun var den perfekte rekrut for ekstremister: Ensom, isoleret og en, der bebrejdede andre for sine problemer. Hun var i midten af en livskrise. Hun brugte islam til at lange ud efter samfundet, siger kilden.

Ny terrortrussel. De amerikanske myndigheder ser Jihad Jane som eksempel på en helt ny terrortrussel. Hun er beviset på, at islamiske terrorister nu forsøger at rekruttere almindelige hvide amerikanere til terrorhandlinger, mener man. For disse almindelige amerikanere vækker ikke samme mistanke hos myndighederne som folk med arabisk udseende og navne. Derfor kan de bruges til at omgå sikkerhedskontrollen for eksempel i forbindelse med flyrejser.

- Sagen viser, at terrorister leder efter amerikanere, der vil slutte sig til dem, og det slår hul i enhver forestilling om, at vi kan udpege en terrorist alene på baggrund af udseende, sagde Michael Levy, Pennsylvanias statsanklager, til de amerikanske medier i marts 2010.

Skandinaviens usynlige Jihad Janes

Masser af nordiske kvinder er konverteret til islam og er blevet synlige i samfundsdebatten. Men kan de blive lige så radikale som amerikanske Jihad Jane? Læs her en svensk konvertit og islamforskers tanker om sagen.

AF ANNE SOFIE ROALD, PROFESSOR I RELIGIONSHISTORIE
OG ISLAMEKSPERT, MALMØ

Hvem har ikke hørt om Jihad Jane? Historien om hende har brudt med et stereotypet billede af den muslimske kvinde som 'offer': Hende, der ikke kan tage sine egne beslutninger. Hende, der – frivilligt eller ufrivilligt – bare underkaster sig mandens vilje, som var den guddommelig.

Uanset hendes forhistorie har Jihad Jane bidraget til at ændre synet på den passive, muslimske kvinde.

Men hun er også forvirrende. Det forvirrende er, at

det er svært at sætte Jihad Jane ind i en af de kategorier af muslimske tendenser og islamiske organisationer, som vi har set vokse frem i de seneste årtier.

For eksempel tilhører muslimske terrorister meget ofte den salafistiske retning inden for islam (en retning, hvor man fortolker og praktiserer islam som de tidlige muslimer gjorde, red.) – uden at man dermed kan sige, at alle salafister er terrorister.

Det, der kendetegner salafistiske kvinder, er deres

Sådan foregik sagen

Juni 2008: Colleen LaRose skriver en kommentar på Youtube under navnet 'Jihad Jane': Hun er 'desperat' for at få lov til at gøre noget for at hjælpe det muslimske folk, som lider.

December 2008: LaRose får første kontakt på nettet med en sydasiatisk person, der skriver, at han vil i hellig krig og dø som martyr. Det vil LaRose også, skriver hun tilbage. Efterfølgende har LaRose kontakt med i alt fem forskellige unaunguine jihadister i Europa og Sydasien. En af dem fortæller, at han forgæves har forsøgt at blive martyr to gange. Igen svarer LaRose, at hun også ønsker at blive martyr.

Februar 2009: LaRose skriver i en email, at hun på grund af sit udseende kan falde ind i mængden af mennesker og på den måde »opnå det, der er i mit hjerte.« En måned senere modtager hun en email, hvori hendes kontakt skriver, at hun »kan få adgang til mange steder på grund af din nationalitet.«

Marts 2009: LaRose har kontakt med en person i Europa, der foreslår, at de gifter sig, så hun nemmere kan komme ind i Europa. LaRose accepterer. Tre dage senere ansøger hun om permanent opholdstilladelse i Sverige via den svenske ambassade. Et par uger senere skriver personen til LaRose, at hun skal dræbe en svensk statsborger »på en måde, der vil gøre alle ikke-troende bange«. LaRose svarer: »Det vil jeg gøre til mit mål, indtil jeg enten opnår det eller dør, mens jeg forsøger.«

Juli 2009: LaRose beder på nettet om penge til terrorisme. FBI får lært af hende og opsøger hende. Hun nægter at have bedt om penge til terror eller at have postet indlæg på nettet under navnet Jihad Jane.

August 2009: LaRose spørger en kontakt i Østeuropa, om han har et pas og vil være med til jihad. Selu får hun tilsendt et spørgeskema, som hun bliver bedt om at udfylde og meddele til andre kvinder, hun stoler på. På skemaet skal hun besvare spørgsmål om sin tro og sine jihad-intentioner. Kort tid efter forsvinder hun uden et ord fra sin og kærestens lejlighed. Hun har forinden fjernet harddisken fra sin computer og har stjålet kærestens pas. Samme dag rejser hun til Europa.

September 2009: LaRose opholder sig i Europa, hvor hun på nettet søger oplysninger om den svenske tegner Lars Vilks og bliver medlem af hans internetside. Hun sender en email, hvor hun skriver, at »kun døden kan stoppe mig nu, hvor jeg er så tæt på mit mål.«

Oktober 2009: Colleen LaRose bliver anholdt, da hun vender hjem til USA efter sin rejse til Europa.

Januar 2011: LaRose erkender over for de amerikanske myndigheder, at hun havde planlagt at slå Lars Vilks ihjel.

Kilde: BBC og de amerikanske myndigheders officielle anklageskrift mod Colleen LaRose.

specielle tøjstil med store vidder og deres hovedbeklædning/ansigtsslør, som ikke kun dækker hovedet men også store dele af overkroppen.

Dér passer Jihad Jane slet ikke ind i. På billeder af hende ser vi en helt anden tøjstil. Som forsker bliver jeg nysgerrig – hvem er denne Jihad Jane, og hvilken sammenhæng indgår hun i?

Fra eksotisk til trussel. Da jeg selv konverterede til islam i 1982, var muslimer stadig en lille gruppe i det skandinaviske samfund. En gruppe, som blev opfattet som spændende og anderledes – som eksotisk, hvis man skal bruge en kendt stereotyp.

Dengang så man ikke muslimer som en trussel. Det kom først et årti senere i kølvandet på den øgede indvandring og med de øgede spændinger i lande med en muslimsk majoritetsbefolkning.

Den iranske religiøse leder Ayatollah Khomeini var så småt begyndt at blive dæmoniseret i de vestlige medier, mens den egyptiske løjtnant Khalid Islamibulis mord på Egyptens præsident Anwar Sadat i 1981 pegede frem mod den terrorisme, vi har været vidner til de seneste årtier. Alligevel var den massive stigmatisering af muslimer i medierne og i den offentlige debat, vi ser i dag, slet ikke begyndt endnu.

Det ændrede sig: I dag er muslimer blevet den 'problematiske minoritet' i Skandinavien. Muslimer er per definition blevet 'de andre' i den offentlige debat og i den måde, man taler om dem på i majoritetssamfundet – på grund af den muslimske gruppes størrelse, de patriarkalske strukturer og de forskellige sociale problemer, som findes i mange muslimske indvandrergrupper.

Men dengang, jeg konverterede, var det ikke sådan.

Islam som oprør. Jeg var selv fascineret af islam både som en vej til Gud og som et udtryk for solidaritet med, for mig, en undertrykt gruppe i en global sammenhæng.

Tørklædet, som i dag har fået så stor opmærksomhed, gjorde først sit indtog i Skandinavien i midten eller slutningen af 1980'erne, da den store gruppe af flygtninge fra Mellemøsten begyndte at bosætte sig i Skandinavien.

At blive muslim dengang jeg blev det, var oftest et resultat af et møde med en muslimsk mand. Sådan er det stadig i dag: Hovedårsagen til, at mennesker i Skandinavien konverterer til islam, er, at de får en muslimsk partner – mand eller kvinde. Imidlertid er andre faktorer også kommet til.

I 1960'erne og 70'erne manifesterede ungdomsoprøret sig ofte i et politisk venstre-perspektiv. Unge mænd og kvinder fra borgerskabet strømmede til marxistisk-leninistiske organisationer, hvor både ungdomsoprør, civilisationskritik og revolutionsromantiske drømme kunne virkeliggøres.

I dag har konvertering til islam – eller i muslimske miljøer: en revitalisering af islam blandt unge muslimer – fået en lignende status som tidligere tiders venstreengagement havde.

Blandt konvertitter findes der altså en salig blanding af mennesker, som af forskellige grunde har søgt ind i en ny religiøs og social sammenhæng.

Ekstreme konvertitter. I slutningen af 1990'erne og begyndelsen af 2000 lavede jeg et større forskningsprojekt om konvertering. Det viste, at det er meget almindeligt, at konvertitter i begyndelsen af konverteringsprocessen bliver mere katolske end paven – altså mere muslimske end muslimerne selv.

Mange bliver ramt af det, der i muslimske kredse kaldes 'konvertitis', en 'sygdom' hvor konvertitten i løbet af kort tid går ind i total 'arabisk kulturel kontekst': han eller hun krydrer sit sprog med arabiske glosser, holder op med at indtage alt, hvor der kunne være den mindste mistanke om indhold af svin eller alkohol, ændrer totalt tøjstil osv.

Mange konvertitter bliver med tiden mere moderate og nogle ender endda op som muslimske konvertitter med et mere 'protestantisk' privatreligiøst perspektiv på islam.

Den usynlige magt. Nogle konvertitter har en aktiv rolle i majoritetssamfundet. I de svenske medier er det ofte konvertitter og unge muslimer, som er født og opvokset i Sverige, som udtaler sig.

Mange andre konvertitter har indtaget en mere usynlig omend vigtig plads i debatten: På nettet. Det er især kvindelige konvertitter, der har taget den mere strikte salafistiske form af islam til sig, hvor ydre udtryk for religiøst tilhørsforhold såsom klædedragt, madregler og streng adskillelse af de to køn har en fremtrædende plads. Det er på internettet, at disse kvinder kan øve indflydelse på den interne islamiske debat.

Før 11. september 2001 havde en lille gruppe svenske kvindelige konvertitter, hvoraf nogle var gift med algeriske jihadsoldater i Afghanistan, en internetside, hvor de både lagde deres egne tekster ud og – mest – oversættelser af tekster skrevet af ekstreme muslimske mænd.

For eksempel fandtes der flere tekster af den kontroversielle imam Abu Hamza fra Finsbury Park moskeen i London, som var oversat til svensk af disse kvinder. Abu Hamza var manden, der blev dømt til flere års fængsel for at opfordre til mord og racehad i Storbritannien i 2006.

Jihad Jane går ind i rækken af muslimske kvinder, som har en vis indflydelse på radikaliseringen af islam, som den foregår på internettet.

Mens mere moderate muslimske kvinder er synlige i medierne og forskellige debatsammenhænge i majoritetssamfundet, har de radikale kræfter indenfor islam, og især kvinder, gjort internettet til deres arena, hvor de kan være usynlige men indflydelsesrige.

Anne Sofie Roald er religionshistoriker og forsker i islam ved Malmö högskola, Sverige.

Hun har særligt fokus på blandt andet køn i islam og muslimske indvandrere i Europa og Skandinavien. Hun er desuden selv konverteret til islam.

Artiklen er tidligere blevet bragt på den svenske nyheds- og debatportal Newsmill.se

Oversat og bearbejdet til dansk af Ulrikke Moustgaard.

Forklædt som frigjort

Unge kvinder spillede en aktiv rolle i den radikale islamiske Hofstad-gruppe, der stod bag mordet på filmskaberen Theo van Gogh i Holland. Men har det noget med kvindelig frigørelse og ligestilling at gøre?

AF JOLANDE WITHUIS, SOCIOLOG,
THE NETHERLANDS INSTITUTE FOR
WAR DOCUMENTATION, AMSTERDAM

Kvindelig, islamisk terrorisme. Lyder det som en selvmods sigelse? Så tager man farligt fejl. For det er en myte, at kvinder er lig med fred og harmoni.

Kvinder var i ledelsen af tyske Rote Armee Fraktion (RAF). Palæstinensiske kvinder tager på selvmordsmissioner. Tjetjenske enker deltager i voldelige gidseltagninger som dem i Beslan og Moskva i Rusland.

Og i 2005 sprang en ung belgisk kvinde sig selv i luften i Irak. Hun konverterede til islam, da hun giftede sig med en radikal muslim.

»Skyd kvinderne først« som den fængende titel lød på en bog fra 1991. Forfatteren havde taget titlen fra en international anbefaling til efterretningsvæsen og politi: Hvis man anholdt en terrorcelle, skulle man gå efter de kvindelige medlemmer først. For de ville være de første til at åbne ild mod en modstander, lød påstanden.

Vi ved ikke, om det er sandt. Men de kvinder fra tyske RAF og italienske De Røde Brigader (venstreradikal gruppe fra 1970'erne, red.), der er interviewet i bogen, fortæller os noget vigtigt: At deres politiske engagement blev udviklet i en sammenhæng, hvor 'kvindelighed' og politik ikke hørte sammen. Derfor måtte de demonstrere langt større dedikation til sagen end mænd. De måtte bevise deres mod, loyalitet og evner overfor de skeptiske mænd i gruppen, som regnede med, at de - som kvinder - nok enten ville stikke af eller bare mislykkes. Oveni kom så nomadelivet som 'professionel revolutionær', der lå længere fra det klassiske kvindeliv end mandeliv. Kvinderne måtte give afkald på mere. Og har man *nothing left to loose*, er vejen banet for fatalisme og ligegyldighed - både overfor sig selv og andre. Med andre ord: radikalisering.

Hvad så med de radikale muslimske kvinder? Bliver de ligesom deres venstreorienterede søstre radikaliseret nemmere end deres religiøse brødre? Er kvinder mere tilbøjelige til at blive desperadoer?

Hvem er Hofstad-kvinderne? I Holland vokser kvinders betydning i islamiske terrornetværk.

De marokkanske kvinder i det såkaldte Hofstad-netværk (se faktaboks, red.) deltog aktivt i møder, hvor mænd i netværket fortalte om radikal islam. Flere fremtrædende muslimske kvinder er involveret i udbredelsen af radikale Takfir-ideer (en praksis, hvor man fordømmer andre muslimer som frafaldne fra troen, red.). De er involveret i Dawa (konvertering og rekruttering), i at sprede prædikener, bøger og andre dokumenter, oversætte tekster, og de spiller en rolle i radikalisering af unge.

Kvinderne i Hofstad-netværket er cirka 20 år, de er uddannede, men føler sig udstødt af det hollandske samfund. De tildeler islam en dominerende rolle i deres liv. Og deres marokkanske nærmiljø, herunder deres familier, opfatter dem som alt for radikale.

Deres tørst efter viden om islam er enestående. Moskéen har ringe betydning i deres liv, fordi de ikke mener, den er puritansk nok, eller fordi de ikke kan lide læren, der undervises i. I stedet er forelæsninger på hollandsk populære, de foregår som regel i et medborgerhus eller andet sted frem for i moskeen. De finder også oplysninger fra web-sider på internettet, der udbreder salafisme (en retning, hvor man fortolker og praktiserer islam som de tidlige muslimer gjorde, red.) og politisk islam.

Det lidende mirakel. Kvinders politiske og åndelige ekstremisme har en lang tradition, hvor man kan ane et mønster. Et eksempel er den hollandske helgen Sankt Lidwina af Schiedam (1380 -1433).

Hun tog i 1395 på skøjteløb som en sund og langt fra hellig pige; men hun faldt, brækkede et ribben og rejste sig aldrig igen.

Lægevidenskaben ser Lidwina som et klassisk eksempel på hysteri. Men i den katolske kirkes helgenbeskrivelser betragtes hun som et mirakel, og beskrivelserne konkurrerer ligefrem om at give de mest rædselsvækkende beskrivelser af hendes lidelser: bylder, betændte sår og en rådnende krop fyldt med store maddiker.

Lidwina lå i sengen, til hun døde 40 år senere. Hun fik en stor tilhænger-skare, blev begravet under stor offentlig opmærksomhed og blev kanoniseret af Pave Leo XIII i 1890.

Lidwina blev fremhævet som eksempel for katolske piger langt ind i det 20. århundrede. Hun så også selv som et eksempel. Ved at hævde at hun forløste menneskeheden synder gennem sin sygdom, vendte hun sin lidelse til noget nyttigt og særligt, jo mere ekstreme lidelser, desto bedre. Hun påførte sig selv endnu mere smerte ved at bære hestehårsbluser, og hendes diæt bestod i de sidste år kun af nadverbrød.

I denne åndelige genre er lidelse en bedrift: jo mere ydmyg, jo mere overlegen.

Allahs kvindekrigere

Kvinder spillede en betydelig rolle i Hofstad-gruppen. De var langt fra passive deltagere, men både langt mere uledannede og radikale end mændene.

Det er konklusionen fra to hollandske journalister, der i to år har gravet i Hofstad-sagen og har interviewet netværkets kvinder.

Janny Groen og Annieke Kranenberg, journalister fra avisen *De Volkskrant*, har udgivet en bog om kvinderne. Den er oversat til engelsk og udkom i 2010 på University of Pennsylvanias forlag. Find bogen *Women Warriors for Allah* på <http://www.upenn.edu/pennpress/book/14732.html>

Martyrium giver magt. Lidwina fik også stor indflydelse på præsterne gennem sin ekstreme skæbne. Hendes sygdom gav hende berømmelse på et tidspunkt, hvor det var umuligt for kvinder at blive berømte gennem arbejde, videnskab eller kunst.

Hun undslap også et arrangeret ægteskab. Da det var undervejs, kort før hun tog på skøjtetur, bad hun til Gud om at få en sygdom. At blive gift, få børn og dø i barselsengen var dengang en kvindes skæbne. Forblev man ugift, betød det fattigdom. Og på den måde fandt Lidwina den eneste vej til en offentlig eksistens, der var åben for hendes køn: at ligge, lide og blive kanoniseret.

Det er interessant, at dette mønster historisk set findes blandt katolske nonner, som tugtede sig selv mere end kirken tillod, men også blandt venstreorienterede og sekulære kvinder.

Vi bør ikke se på denne tendens til lidelse og selvopofrelse som et udtryk for 'kvindens natur', men snarere i forhold til kvinders akavede position i samfundet. Den indflydelse, som Lidwina fik på kirkens liv, havde været uopnåelig, hvis hun havde taget andre og mindre destruktive veje.

På denne måde har kvinder gennem martyrium skabt sig en flugtvej fra deres anderrangsposition. Underkastelse og opofrelse har ofte været kvinders opskrift på at få lov til at deltage i politiske og sociale bevægelser sammen med mænd.

Den analyse er også relevant for kvinder som dem i det hollandske Hofstad-netværk.

Mor Osama. Den ideelle muslimske kvinde er en mor, som føder mange sønner. De laveste på ranglisten er fraskilte kvinder, tæt fulgt af ugifte kvinder.

Men denne rollemodel tilbyder ikke de radikale muslimske piger det liv, de vil have; omvendt er det svært at bryde med forpligtelsen eller presset til at være 'feminin', som det er defineret i deres kultur, miljø eller tro. For de ønsker jo ikke at blive set ned på som kvinder.

De radikale muslimske kvinder accepterer opdelingen af menneskeheden i to ulige og helt forskellige køn, men de ønsker sig samtidig en anden livsform end den, der er tilgængelig for deres køn.

De er moderne og selvbevidste med lyst til at være betydningsfulde i et religiøst samfund, der er mænds domæne. Tilslørede surfer de rundt på internettet på jagt efter tekster, der giver kvinder ret til at deltage i jihad.

Paradokset i disse kvinders køns-tænkning er illustreret i deres navne.

Som det ofte er tilfældet i sekter – og denne type af muslimske grupper kan bestemt sammenlignes med en sekt – skiller man sig af med sit eget navn og vælger et nyt som symbol på en ny identitet og indtræden i en ny 'familie'.

Alle Hofstad-kvinderne er automatisk navngivet Oum, som betyder »mor«. Den traditionelle titel er så efterfulgt af et fornavn efter eget valg.

En af kvinderne hedder Oum Osama, et udtryk for at bin Laden er hendes forbillede. På den måde har hun valgt at kombinere den obliga-

toriske, beskedne titel »mor« med det nok mindst beskedne mandlige, radikale navn, der findes.

Ifølge nogle kulturelle og religiøse traditioner er den slags ambitioner upassende for en kvinde. Samtidig er disse kvinder i fare for at blive opfattet som ukvindelige, fordi de ofte er mere intelligente, mere integrerede og mere kompetente end både deres ægtemænd og de unge mænd i gruppen.

Løsningen er at kompensere, at råde bod. Der findes flere måder at gøre det på. Fx at bruge alle sine talenter til at arbejde for 'sagen' frem for at bruge dem på ens egen personlige karriere. Og det fører os videre til et andet vigtigt element i radikaliseringsprocesser: nemlig sekterisme.

Sektens psykologi. Moderne samfundsliv er kendetegnet ved, at folk udfylder forskellige roller. Sekter og radikale overbevisninger kræver omvendt total dedikation.

Radikale, muslimske kvinders tro tilbyder dem en samlet identitet, som er vigtigere end noget andet, og som ikke er afhængig af tid og sted. Troen kræver indsats og af-savn, men giver tilfredshed og fred i sindet.

Mordet på Theo van Gogh

I 2004 laver den hollandske filminstruktør Theo van Gogh en film sammen med Ayaan Hirsi Ali, en kendt somalisk islam-kritiker og hollandsk politiker. Filmen Submission (underkastelse) handler om kvindeundertrykkelse i islam.

Kort tid efter bliver Van Gogh slået brutalt ihjel på åben gade i Amsterdam. På hans lig planter morderen et fem sider langt åbent brev til Ayaan Hirsi Ali, der fordømmer Vesten og indeholder ideologiske referencer til en egyptisk jihadist-organisation.

Morderen er den hollandske statsborger Mohammed Bouyeri, der tilhører den såkaldte Hofstad-gruppe. Den består af unge radikale hollandske islamister med nordafrikansk baggrund, som angiveligt er inspireret af egyptiske Takfir Wa-Hijra, en organisation, der opfordrer til væbnet kamp mod jøder, kristne og frafaldne muslimer, og som er en udløber af Muslim Brotherhood. Mohammed Bouyeri bliver idømt fængsel på livstid for drabet.

Islamiske regler kan være omfattende og vanskelige at følge, men de bliver kilder til selvrespekt, hvis man formår at leve op til dem. Ligesom anorektikeren bliver tilfreds, når hun mestrer at sulte sig selv, kan de radikale kvinder blive opslugt af at finde ud af, hvad der er 'halal' eller 'haram' (tilladt eller ikke tilladt, red.); en beskæftigelse, som fylder deres dag og giver en behagelig følelse af et meningsfuldt liv.

En så ekstrem fortolkning af at være muslim indebærer også eksklusivitet.

Medlemmer af sekter skal give afkald på alle følelsesmæssige bånd, bortset fra dem til gruppen. Arbejdet for sagen må ikke forstyrres af personlige bånd. Sympati for andre nedbrydes ved at betragte folk med en anden trosretning som fjender. Hvor tro i begyndelsen kun udgjorde en forskel mellem dem og andre, bliver troen i radikaliseringsprocessen til den vigtigste skillelinje. Den bliver kilden til konflikt, adskillelse, vrede og fjendtlighed på den ene side, og samhørighed og samvær på den anden side.

En anden vigtig mekanisme i radikalisering er frygt for bandlysning. Radikaliseringsprocessen gør folk sårbare, for jo længere ud man er kommet ad det radikale spor, desto større frygt er der for at blive udelukket fra gruppen. Man har vendt ryggen til familie og venner. Man er blevet økonomisk og følelsesmæssigt afhængig af gruppen.

Fordi kvinder, som dem i Hofstad-gruppen, ikke er på arbejdsmarkedet, kan de blive helt adskilt fra det omgivne samfund. Lille kontakt med verden udenfor giver nedsat virkelighedsfølelse. Jo mere isoleret de enkelte medlemmer er, jo mere kraftfuld er sekten.

Underkastelse og overlegenhed. Deltagelse i et mandligt domæne, som fx jihad, kræver også, at kvinderne frigør sig fra den 'mildhed', der traditionelt forventes af deres køn.

Især i voldelige sekter er det en del af læren, at man skal undgå empati og træne ufølsomhed.

En af Hofstad-kvinderne, den 16-årige Malika, blev viet til en bror af Mohammed B. (manden som

skød og skar halsen over på Theovan Gogh, red.). Hendes bryllupsnat bestod af at se voldelige videoer, som skulle vænne hende til at dræbe og til udsigten til at blive martyr. En anden pige har fortalt, hvordan hun så videoer af halshugninger, indtil hun holdt op med at føle noget.

Kvinderne udligner balancen ved at forstærke andre aspekter af den traditionelle kvindelighed. De trods kønstraditioner med deres ønske om at medvirke til jihad, men bekender sig samtidig til den mest ortodokse udgave af troen: Kvinder skal tildække sig og kan ikke trykke en mands hånd.

Samir A. 's (en af de dømte i Hofstad-gruppen, red.) kone har i pressen støttet hans krav om ikke at få udgang i selskab med kvindelige fanger. Hendes mand, sagde hun, »var ved at eksplodere« – en opfattelse af sex, der sjældent høres nu om dage.

Hustruerne er enige i, at mænd skal have lov til at have fire koner. De støtter også uformelle ægteskaber, indgået udelukkende med det formål at gøre sex muligt. Denne grundlæggende promiskuøse livsstil bryder med muslimsk tradition om, at et ægteskab kun finder sted efter samtykke fra forældrene og familien.

Belønningen er en følelse af overlegenhed, som placerer dem over både ikke-troende og deres familier. Fx over deres uuddannede mødre, som skal 'respekteres', men reelt er hjælpeløse og ikke i stand til at studere den hellige Koran. Eller over deres fædre, som ikke aftvinger nogen respekt, når det gælder tro eller social position.

Der er ingen tvivl om, at de radikale kvinder er fremmedgjort fra både det hollandske samfund og deres eget miljø.

De føler ikke, at deres familier lever i overensstemmelse med 'ren islam', men forveksler tro med marokkansk kultur og tradition. Familien er omvendt ikke tilfredse med en datter, som er skjult i en burka, eller hvis mand nægter at sidde til bords med hendes mor.

Men selvom de gør noget uønsket, sker det i overensstemmelse med forældrenes religiøse overbe-

visning – og hvordan kan man modsætte sig dette?

En farlig konkurrence. Kendskab til arabisk og den hellige Koran gør, at mange af kvinderne kan tage direkte kontakt til Allah, hvilket er en nyskabelse, der bevarer deres illusion om frigørelse. En illusion, der nærer radikaliserings og isolation, fordi frigørelsen består af overdrevne studier af den 'rene' doktrin – som stadig kommer til dem via mænd.

Samtidig benytter de enhver lejlighed til at ydmyge deres mænd, hvis de synes, at mændene ikke er radikale nok. Fx ønskede en af Hofstadpigerne skilsmisse fra sin mand, fordi han havde rejst sig op for en hollandsk dommer under en retssag. På grund af påbuddet om kønsopdelte domæner, er kvinderne en relativt stabil gruppe, og den omstændighed får undertiden deres rivalisering med og ydmygelse af mænd til at ligne en ren selskabsleg.

Disse kvinder kan også være tilbøjelige til at udfordre den mandlige fordom om, at de er svage, bange og uvidende ved at bringe deres religiøse kamp langt videre, end de måske selv har lyst til. Fordi de skal bevise deres ligeværd i dedikation og religiøs overbevisning – og på samme tid blive i deres underordnede position som køn – ser jeg en risiko for, at de vil være villige til at udføre grusomme opgaver.

Underkastelse i skikkelse af frigørelse, eller endnu mere alvorligt: Frigørelse, der indebærer underkastelse, kan være meget farligt.

Jolande Withuis er sociolog på The Netherlands Institute for War Documentation (NIOD) og forsker i blandet andet religion, køn og efterkrigs historie. Teksten er et uddrag fra en rapport om radikaliserings af kvinder udarbejdet for Hollands indenrigsministerium i 2007. Artiklen kan læses i sin helhed på: http://www.trouw.nl/engels/article1517036.ece/Suffer__fight__become_a_saint.html

Oversat, redigeret og bearbejdet til dansk af Ulrikke Moustgaard

Foto: Wally Gobetz.

I al-Qaida ulmer en veritabel kvindekamp. Ikke alle kvinder vil nøjes med at stå bag mændene, som drager i kamp – de vil selv, og det giver anledning til debat

Kønskamp i al-Qaida

AF ANN-SOPHIE HEMMINGSEN,
JIHADISME-FORSKER

De gamle mænd i al-Qaida's kerne har længe holdt krampagtigt fast i, at kvinders rolle er at hjælpe og pleje mændene, som kæmper, samt at føde og opfostre børn, som kan kæmpe i fremtiden. Kort sagt, at

kvinder skal være blide husmødre, som sørger for en sikker og tryk base og derudover holder sig i baggrunden.

Blandt yngre Jihadister (muslimer, der opfatter et voldeligt forsvar af islam som en central del af det at være muslim og en pligt for enhver muslim, red.) – ikke mindst

de kvindelige – har der imidlertid længe hersket uenighed. I diverse chatfora på internettet forekommer jævnligt indlæg, hvori kvinders rolle diskuteres, og der udgives publikationer om og for kvinder, lige som forskellige islamiske ideologer udsender kommunikerer.

I 2008 offentliggjorde al-Qaidas chefideolog, Ayman al-Zawahiri, en lydoptagelse, i hvilken han i meget klare vendinger afviste, at kvinder kan spille en aktiv rolle i organisationen. Kvinder skulle, ifølge al-Zawahiri, koncentrere sig om at passe hjem og børn og lade mændene om at kæmpe. Reaktionen udeblev ikke. Kvinder rasede, og mænd spurgte kritisk, om ikke der var behov for alle gode kræfter i kampen.

I december 2009 offentliggjorde al-Zawahiris hustru, Umayna al-Zawahiri, så et åbent brev til "de muslimske søstre". I brevet leverede hun en opblødning af husbondens kategoriske afvisninger af kvinders aktive deltagelse i kamphandlinger. Selv om hun fastholdt, at kvinders vigtigste rolle er at sørge for opbakning til mændene og udføre huslige opgaver, så skrev hun også direkte, at kvinder kan "deltage i kamp og endog udføre martyroperationer".

Hermed løsnedes det krampagtige greb en anelse, og al-Qaida nærmede sig forsigtigt udviklingen i de kredse, som al-Qaida gerne vil stå som repræsentant for – omend det skete per stedfortræder.

Sisters are doin' it for themselves.

Allerede i 2004 udkom det elektroniske magasin *al-Khansaa*. Dette magasin var målrettet kvinder med et lyserødt layout og smukke illustrationer, og det indeholdt artikler om at opdrage børn til at deltage i kamp og om at yde førstehjælp til sårede, men også om fysisk træning for kvinder, som forbereder

Forsiden af det arabiske magasin for kvinder.

sig til kamp. I 2010 udkom nogle få eksemplarer af et lignende elektronisk magasin, som bar titlen *Hafidat al-Khansaa*, og i marts 2011 udkom et eksemplar af magasinet *al-Shamikka*.

Ligesom forgængerne byder *al-Shamikka* på layout og artikler målrettet kvinder. Man kan både læse om, hvordan man finder en god mand og om, hvorledes man kan undgå rynker ved at dække sit ansigt, men man kan også læse om, hvordan kvinder spiller en helt afgørende rolle både i hverdagen og i kampen.

Men kvinders roller er ikke kun noget, der skrives om. Også i praksis sker der ting og sager. Kvinder varetager i stigende grad det meget vigtige arbejde med at formulere, oversætte og udbrede ideologisk materiale og at indsamle penge til grupper, som deltager i kamphandlinger. Senest blev tyske Filiz Gelowicz d. 9. marts 2011 idømt 2 ½ års fængsel for udbredelse af propaganda og støtte til terrorisme i form af økonomisk støtte til grupperne Islamic Jihad Union og Tysk Taliban. Filiz Gelowicz er hustru til Fritz Gelowicz, som i 2010 blev idømt 12 års fængsel for forsøg på terrorisme i Tyskland. En af Fritz Gelowicz's gode venner var den nu afdøde Eric Breining, som efter eget udsagn deltog i såvel kamphandlinger i Afghanistan for Islamic Jihad Union som etableringen af Tysk Taliban. Efter Breiningers død i 2010 blev hans memoarer udgivet under titlen *Mein weg nach Jannah* (Min vej til Paradis), og i disse kan man blandt meget andet læse om vigtigheden af, at kvinder lærer at håndtere våben og at kæmpe. Og der er flere og flere kvinder, som rent faktisk deltager aktivt i kamphandlinger og ofrer deres liv.

I Tjetjenien-konflikten gen-

nemføres op imod halvdelen af alle selvmordsangreb af kvinder, i både Palæstina og Irak har kvinder ligeledes gennemført selvmordsangreb, og der er endda eksempler på kvinder fra Vesten, som er parate til at gå så langt. Den mest kendte er nok belgiske Muriel Degauque, som i 2005 gennemførte et selvmordsangreb i Bagdad.

Ingen undslipper udviklingen. Unge kvinder, der bakker op om den kamp, som al-Qaidas er den primære repræsentant for, drømmer ikke nødvendigvis om at sidde derhjemme og vente på mændene. Unge kvinder, som ikke er vokset op med stærke traditionelle kønsroller, overtager dem ikke nødvendigvis frivilligt. De vil selv ud dér, hvor gassen brænder.

I takt med at den kamp, som al-Qaida længe har været den primære repræsentant for, har opnået opbakning uden for områder, hvor traditionelle kønsroller praktiseres – såsom den arabiske halvø og Afghanistan – er andre opfattelser af kønsroller blevet introduceret.

Blandt muslimer i Kaukasus er opfattelsen af kønsroller stærkt påvirket af den lange periode, området var del af Sovjetunionen og dermed af kommunismens idealer. Noget lignende er tilfældet i Palæstina, hvor kampen imod Israel i

mange år primært blev ført af grupper som PLO og PFLP, som baserede sig på socialistiske idealer, og i Irak, hvor Saddam Hussayns politik ligeledes var baseret på socialistiske idealer. Blandt muslimer i Vesten er opfattelsen af kønsroller på tilsvarende vis påvirket af vestlige idealer.

Når personer fra disse områder tilslutter sig al-Qaida eller lader sig inspirere af organisationen, så følger opfattelserne af kønsroller med, og med tiden smitter de af på al-Qaida.

Al-Qaida har ikke haft nævneværdige militære succeser de sidste mange år, og organisationen har derfor sværere og sværere ved at fastholde sin position som den primære repræsentant for den svært definerbare kamp, de kæmper. Den position er ikke længere givet. Hvis al-Qaida skal undgå at blive et levn fra fortiden, må organisationen anstrenge sig for at appellere til nutidens Jihadister med andet end spektakulære angreb, og den må tale et sprog, de forstår. Derfor er al-Qaida nødt til at følge med udviklingen blandt dem, som de gerne vil repræsentere.

Skildringen af kvindelige
terrorister trækker på samfunds-
mæssige kønsklicheer,
som ligner fremstillingen
af kvindelige politikere.

Terrorismens y

Pressen har i årevis skildret kvindelige terrorister som afvigere i et mandligt univers - lige som kvindelige politikere er blevet skildret. For terrorens bagmænd er mediernes kønsklicheer godt nyt.

AF BRIGITTE L. NACOS, ADJUNGERET PROFESSOR I POLITISK VIDENSKAB, COLUMBIA UNIVERSITY, NEW YORK

»Med lakerede negle og tilbagestrøget hår beder den palæstinensisk kvinde om at blive kaldt Suha - det arabiske navn for en stjerne. (..) Hun er omkring 1.52 cm høj, lyshudet og køn, med et hurtigt smil og håndtryk.«

Sådan indledte en amerikansk avis i 2002 en artikel om en kommende selvmordsbomber i Al Aqsa Martyrernes Brigade (militant palæstinensisk gruppe, der ønsker at udrydde den jødiske stat Israel, red.).

Billedet af den smukke, unge kvinde, som var fast besluttet på at forvandle sig til en menneskelig bombe, stod i skarp kontrast til avisens beskrivelse af hendes bodyguard. Han så »dyster« ud.

»Hun bærer kraftig øjenmake-up, fuchsia læbestift og dinglende øreringe, der klirrer, når hun bevæger sit sortkrøllede hår.«

Times of London

ndige pin-up piger

Tilbage sad læseren med et paradoks: En smuk pige, der ville være selvmordsterrorist. Og en brutalt udseende mand, som omvendt havde tænkt sig at blive ved med at være i live.

Tre måneder tidligere havde et nyhedsmagasin bragt en artikel, der knyttede terrorisme og mandlige kønshormoner sammen: »Testosteron og terrorisme har altid hørt sammen, selv blandt sekulære bombe-folk og kidnappere som dem i Italiens Røde Brigade og Tysklands Baader-Meinhof bande,« stod der.

Terrorisme er altså mænds domæne, lød budskabet. Men kvindelige terrorister er hverken afvigere eller sjældne.

Feminine førere. Gennem hele den moderne terroris-mes historie har kvinder deltaget i terrorgrupper. Kvinder har også været blandt de førende og vigtigste

ideologer i grupper som for eksempel den amerikanske Weather Underground (venstreradikal gruppe, der stod bag bombninger af amerikanske regeringsbygninger i 1970'erne, red.), i Italiens Røde Brigade (marxistisk-leninistisk militant gruppe, der stod bag en række politiske mord i 1970'erne, red.) og Tysklands Rote Armee Fraktion (venstreradikal gruppe, der blandt andet stod bag politiske mord og bombeattentater i 1970'erne, red.)

Ifølge sikkerhedseksperter Christopher Harmon er »mere end 30 procent af de internationale terrorister i dag kvinder, ligesom kvinder er centrale både som gruppe-medlemmer og i operationelle roller i næsten alle oprør.«

Andre skøn spænder fra 20 til 30 procent kvindandelen i terrorgrupper.

Alligevel reagerer de fleste mennesker med chok og rædsel, når kvinder begår terrorhandlinger.

Udseende tæller. Der findes intet bevis for, at mandlige og kvindelige terrorister er forskellige, når det gælder deres rekruttering, motiver, ideologiske fanatisme eller brutalitet, lige som der heller ikke er bevis for, at mænd og kvinder har forskellige evner eller bevægelsesgrunde for at gå ind i politik.

Men skildringen af kvindelige terrorister trækker på samfundsmæssige kønsklischeer, som ligner fremstillingen af kvindelige politikere.

I 1995, et år efter at Idoia Lopez Riano fra den baskiske separatistbevægelse ETA blev arresteret og anklaget for 23 mord, rapporterede avisen *Times of London*, at den kvindelige terrorist, kendt som »Tigeren«, »ser ud som en mellemøstlig filmstjerne« og »er en af de få kvinder, der formår at se godt ud selv på et foto i politiets forbryderalbum.« Avisen skrev også: »hun bærer kraftig øjenmake-up, fuchsia læbestift og dinglende øreringe, der klirrer, når hun bevæger sit sortkrøllede hår.«

Sådan en beskrivelse vil næppe komme bag på kvinder i det offentlige liv, især politikere; de kender mediernes interesse for deres udseende og tøj.

Som den amerikanske senator Blanche Lincoln sagde, da hun blev valgt til Senatet i 1998: »Det er lige meget, hvad jeg siger om et emne. Hvis jeg har et hul i mine strømpebukser er det, hvad alle vil tale om.«

Kvindelige politikeres udseende og fremtræden får tillagt større betydning i offentligheden end deres ideer, politik og positioner. På præcis samme måde dvæler medierne ved kvindelige terroristers udseende. Som en artikel om den første kvindelige palæstinensiske selvmordsbomber, Wafra Idris, begynder: »Hun var en attraktiv, rødhåret universitetskandidat, som havde en kærlig familie og kunne lide at gå med ærmeløse kjoler og make-up.« Overskriften på artiklen lød: »Martyrer med læbestift – en ny type palæstinensiske terrorister.«

En vordende selvmordsbomber, der fik kolde fødder og endte i et israelsk fængsel, blev beskrevet som en »petit, mørk 25-årig med et engagerende smil og en smittende fnisen.«

Terrorrens pin-up piger. Dette fokus på kvindelige terroristers fysiske fremtoning er ikke nogen ny tendens. For mere end 30 år siden blev Leila Khaled fra Folkefronten til Palæstinas Befrielse beskrevet som en veltrimmet og mørkøjet skønhed med sexappeal. Og tre årtier efter hendes deltagelse i terrorisme, hæftede reportere sig ved, at hun havde fået opmærksomhed på grund af sin »skønhed,« sit »pin-up«-agtige udseende og »elegante Audrey Hepburn ansigt.« En reporter, der interviewede Khaled efter hendes karriere som flykaprer var slut, sagde til hende: »Du var den internationale terrorismens guld pige. Du var flykaprernes dronning.« Og en norsk avis jokede med hendes »bomber« – norsk slang for bryster.

Mange brutale kvindelige medlemmer af ETA er blevet beskrevet som smukke af journalisterne. »Flirterende, køn og langt væk fra nogen, du ville tænke på som terrorist,« som en beskrivelse af ETA-lederen Lierni Armendariz lød.

Eller som en anden journalist skrev: »Kvindelige terrorister fra palæstinensiske Leila Khaled til tyske Ulrike Meinhof har længe fascineret med deres hyppige kombination af feminin charme og evne til at dræbe med koldt blod.«

Hvis man skal tage nyhederne for pålydende, ser kvindelige terrorister næsten altid godt ud, de er velplejede og behagelige.

Det sker, at også mandlige terroristers fysiske karakteristika fremhæves, men så er beskrivelsen som regel møntet på at forklare en bestemt facet af hans aktiviteter eller af politiets efterforskning. Fx optræder oplysninger om en mandlig terrorists hårfarve mest i forbindelse med efterlysninger, hvor vedkommende kan tænkes at have ændret hårfarve for at undgå at blive genkendt.

Fokus på familien. Selvom kvinder i politik ikke længe er en undtagelse, er medierne optaget af at beskrive deres familiemæssige status.

Også kvindelige terroristers familiemæssige baggrund får særlig opmærksomhed af pressen. Hvis hun er særlig smuk, gør journalisterne sig fx tanker om, hvorfor terroristen ikke er gift eller forlovet. Fx linkede medierne det faktum at ETA-terroristen Idoia Lopez Riano var single til hendes »mystiske seksuelle evner« og til hendes påståede vane med at »samle politimænd, som var ETA-mål, op i barer og dyrke éngangsknald med dem.«

Men lige så ofte sker det, at medierne bruger terroristernes familiemæssige baggrund til at forklare deres voldelige handlinger. Et klassisk eksempel er den fængende titel »De sorte enker«, der bruges igen og igen om kvindelige tjetsjenske terrorister. Ved at dyrke billedet af enken, hyllet i sort fra top til tå, skaber medierne et billede af den hævntørstige enke, der bliver terrorist, fordi hendes mand er blevet dræbt af russiske tropper. En kvinde med et stærkt personligt motiv – frem for et politisk motiv. Der er ingen tvivl om, at

Leila Khaled. Se også andre 'Berømte terrorkvinder' på næste side.

nogle af disse kvinder har mistet en ægtemand, en søn eller andre pårørende. Men ved at klumpe dem sammen i den samme kategori som sørgende »sorte enker«, overser man, at måske mange af disse kvinder slet ikke er motiveret af personlige, men af politiske årsager.

De kolde mødre. Når kvindelige politikere når til tops, bliver de ofre beskrevet som hårde kvinder. "Jernladyen", som man kaldte den tidligere britiske premierminister Thatcher. På samme måde bliver også de kvindelige terrorister fremstillet som mere fanatiske, grusomme og dødbringende end mænd.

Matias Antolin, forfatter til en bog om de kvindelige medlemmer af ETA, siger i et interview: "Når de først er aktive, er de typisk mere koldblodige og livsfarlige end mænd, fordi de skal bevise deres værd."

Og da svært bevæbnede tjetjenske mænd og kvinder begik en voldelig gidselaktion i et teater i Moskva, lød det i nyhedsindslagene, at kvinderne var "de mest målrettede og aggressive blandt gidseltagerne", og at de var "særligt brutale, truende og ivrige efter at dø."

Mens nogle karakteriserer kvindelige terrorister som lesbiske, bliver ideen om at kvindelige terrorister ikke er 'rigtige' kvinder på samme måde især udtrykt, når det gælder kvinder, der sætter politisk vold over deres moderskab og børn. Det var tilfældet for tyske Ulrike Meinhof og Gudrun Ensslin fra RAF, der ifølge en videnskabelig artikel "udviskede kontakten med deres børn fra deres sind, formodentlig fordi de virkede forstyrrende på den militære indsats."

Lignende spørgsmål er ikke blevet rejst hverken i medierne eller i den videnskabelige litteratur for så vidt angår mandlige terrorister, der tilfældigvis er fædre.

Farlige klicheer. Den kvindelige terrorist fremstilles stadig som en undtagelse fra reglen. Det har også indflydelse på den offentlige mening og på de mennesker, der har til opgave at bekæmpe terrorisme.

I en artikel i USA Today bad man læserne om at lukke øjnene og forestille sig »en kvinde – måske ikke ret høj, måske en ung mor – der styrer American Airlines Flight 11 ind i World Trade Center«. Selvom skribenten understregede, at scenariet kunne være svært at forestille sig, »kan det ske, og vi er nødt til at indtænke alle muligheder.«

Alligevel er truslen fra kvindelige terrorister en sjældenhed i medierne. Det er et problem. Som en ekspert siger: »Kvinder er i stand til at bruge deres køn til at undgå at blive opdaget på flere fronter.«

Fx kan forestillingen om kvinders »ikke-truende« karakter betyde, at de ikke bliver gransket, fordi de simpelthen ikke anses for at være vigtige nok. Eller at de undgår at blive underlagt minutios kontrol, fx af deres kroppe, fordi det opfattes som alt for følsomt. Selvom en kvindekrop i ventetøj er et godt skjulested for våben og bomber.

Kvinder er god taktik. Terrorister har kendt til disse taktiske fordele længe. En mandlig terrorist fra tyske 2. juni bevægelsen (venstreekstremistisk militant terrorgruppe fra 1970'erne, red.) har engang beskrevet, hvordan »kvinder kan komme tættere på målet. Hvis en mand i høj position, der måske ved, at han kunne være et terrormål, ser en kvinde nærme sig ham, tror han måske, hun er prostitueret. Kvinder kan gå direkte til målet; nogle gange gør de det parvis og siger, at de er faret vild. Hvis det havde været to mænd, der nærmede sig ham, ville han være blevet mistænksom.«

Den fremgangsmåde er blevet brugt af andre.

Før Dhanu, et kvindeligt medlem af De Sorte Tigre (en specialgruppe under Sri Lankas oprørsgruppe De Tamilske Tigre, red.) myrdede Rajiv Gandhi, havde hun »lagt en krans om ham, bukket sig for hans fødder og derefter detoneret en bombe, der dræbte dem begge,« som der står i en artikel.

Da Hamas i 2004 tog ansvar for at have sendt den første kvindelige selvmordsbomber til Israel, blev gruppens åndelige leder Sheik Ahmed Yassin spurgt om, hvorfor man havde valgt en kvinde. »Måske skyldes det, at en mand ikke ville have været i stand til at nå målet, hvorfor de måtte bruge en kvinde,« sagde han ifølge New York Times.

Det ville gavne efterretningstjenester og andre, som er involveret i terrorbekæmpelse, at forstå kløften mellem den stereotype fremstilling af den kvindelige terrorist og virkeligheden. Ellers vil terrorgrupper fremover udnytte kvindelige terroristers taktiske fordele, når de angriber samfund, der anser kvinder for at være langt mindre mistænkelige og farlige end mænd.

Brigitte L. Nacos har forsket i både terrorisme og i mediefremstillinger af kvindelige politikere ved universiteter i Europa og USA. En længere version med kildehenvisninger af denne artikel er tidligere blevet publiceret i det internationale forskningstidsskrift *Studies in Conflict and Terrorism*.

Artiklen er bearbejdet og oversat til dansk af Ulrikke Moustgaard.

Den svenske nynazistbevægelse tiltrækker et voksende antal kvinder, og nye nazifamilier med småbørn skyder op, viser svensk kortlægning af bevægelsen.

Flere kvinder melder sig

AF ULRIKKE MOUSTGAARD

De er teenagere, de er blevet mødre tidligt i deres liv, og de tilhører ikke samfundets bedst lønnede borgere. De fleste bor i det sydlige Sverige. De færreste uddanner sig.

Sådan ser det typiske billede ud af et kvindeligt medlem af det svenske Nationalsocialistisk Front, nu omdøbt til Folkfronten – eller bare nynazisterne, som de kaldes i folkemunde.

Billedet tegnes i bogen *God dag kampsyster!*, der er skrevet af to svenske journalister og udkom i 2009.

De har gennem aktindsigter hos myndigheder og i Folkfrontens medlemslister kortlagt de kvindelige medlemmer af Folkfronten, både hvad angår kvindernes antal, og hvordan deres liv så ud, da de meldte sig til bevægelsen, og frem til i dag.

Bogen fastslår, at antallet af kvinder i nazibevægelsen er voksende.

Det skyldes blandt andet, at bevægelsen har forandret sig, vurderer forfatterne. Den er gået fra at være en ekstrem skinheadbevægelse til at blive mere parlamentarisk og stueren. Og det tiltrækker kvinderne. Desuden betyder internettet, at kvinderne kan sidde derhjemme og få kontakt med nazigrupper.

- Vi har været blinde for, hvor mange kvinderne er. Vi talte dem under den seneste Folkets March, det ekstreme højres årlige store sammenkomst, og opdagede, at de udgjorde mellem 20 og 25 procent, siger Lisa Bjurwald, den ene af de to forfattere, til Svenska Dagbladet.

Argumenter fascinerer. Frem til nu har der hersket en forestilling om, at kvinder i det nynazistiske miljø i Sverige mest af alt var passive veninder og kærestes til de aktive mænd. Det er lodret forkert, siger forfatterne.

- Det, jeg blev mest overrasket over, var, hvor varierede roller kvinderne spillede, alt fra at være en slags fodsoldater, der deler flyveblade ud, til at besidde lederposter. Og at mange er dømt for voldskriminalitet, er aktive i hvid-magt-musikken, skriver hadeindlæg i diverse internetfora og holder taler ved nazisammenkomster, siger Lisa Bjurwald.

Forfatterne mener, at de unge svenske kvinder bliver fascineret af bevægelsen af forskellige årsager.

Berømte terrorkvinder

Leila Khaled (f. 1944), Palestina. Tilhørte Popular Front for the Liberation of Palestine (PFLP) og blev kendt, da hun deltog i en række flykapringer af passagerfly i 1969-70 som led i den palestinske modstandskamp. På det sidste fly blev Khaled overmandet af passagerer, arresteret og sat i fængsel i Storbritannien. Hun blev samme år løsladt som led i en byttehandel for at få frigivet gidsler fra en anden PFLP-flykapring. Er i dag politiker, feminist og aktivist.

Kim Hyon Hui (f. 1962), Nordkorea. Blew fra barnsben oplært til at tjene Nordkoreas kommunistiske parti og landets hersker Kim Il Sung. Efterretningstjenesten rekrutterede hende som 19-årig til agent. Her blev hun oplært i spionage, uåbenbrug og kampsport. I 1987 forklædte hun sig som japansk turist og bombede et sydkoreansk passagerfly på vej til Seoul for at stikke en kæp i hjulet på den kommende Olympiade. 115 mennesker døde. Hun blev dødsdømt i Sydkorea men senere benådet.

Susanna Ronconi (f. 1950), Italien. Medlem af den militante venstreradikale De Røde Brigader, der stod bag bombeattentater og politiske mord i 1970'erne, blandt andet kidnappede og likviderede gruppen den italienske premierminister Aldo Moro. Senere stiftede og ledte Ronconi den lige så militante gruppe Prima Linea.

Ulrike Meinhof (1934 - 1976), Vesttyskland. Grundlægger og ledende figur i Rote Armeefraktion (også kendt som Baader-Meinhof gruppen), en venstreradikal militant organisation, der som byguerilla i 1970'erne udførte bombeattentater, gidseltagninger, mordbrande og drab på en lang række politikere, embedsmænd, erhvervsledere og andre. Hængte sig i sin celle fire år efter, hun blev arresteret og dømt.

Colleen LaRose (f. 1963), USA. Konverterede til islam og blev i 2010 kendt under navnet Jihad Jane, da hun blev anholdt af FBI. Hun havde planlagt at myrde den svenske tegner Lars Vilks, fordi han havde tegnet profeten Muhammed som en hund. Desuden havde hun forsøgt at rekruttere muslimer på internettet til islamisk terrorisme.

under hagekorset

En af dem er, at de som teenagere står mellem et barne- og voksenliv, hvor de føler sig usikre og søger identitet og sammenhold i stærke grupper.

En anden er, at nynazisterne har argumenter, som kvinder helt specifikt kan tage til sig:

– Som hele voldtægtspropagandaen: at indvandrere begår flere voldtægter. Og kvinden som den glorificerede moder, der føder nye hvide børn, siger Lisa Bjurwald.

Nazist med hoppeborg. Nazi-kvinderne forandrer bevægelsen. Med dem bliver der større fokus på familielivet, siger forfatterne. Det skyldes både, at der bliver flere kvinder, og at bevægelsen i meget høj grad hylder moderskabet og kvinders biologiske betydning for familiens og landets opretholdelse.

De mange nye kvinder er derfor også den største fare for det svenske samfund, mener de to forfattere, der selv begge er antinazister og skriver for det antiracistiske tidsskrift Expo.

– Det indebærer, at mændene kan finde deres kæresten i selve bevægelsen og opbygge hele nazistfamilier. De behøver ikke forlade den, når de fylder 30 år og vil til at stifte familie, siger Lisa Bjurwald.

Familier, hvor både mor og far er nynazist, vokser lige nu frem, mener forfatterne. Derfor kan man idag opleve både hoppeborgere, ponyridning og mødregrupper, når nynazisterne holder deres sammenkomster.

Der findes lige nu cirka 4.000 nazister i Sverige.

Kvinder kan slås ligesom mænd, men deres roller er forskellige, lyder budskabet fra to nynazistiske teenagepiger, som de danske nationalsocialister har lavet en film om på internettet.

Danske nazistkvinder står frem

AF ULRISKE MOUSTGAARD

Melodisk guitarmusik. Et kamera, der panorerer langsomt over et frodigt, grønt landskab. Og en ung pige, der sidder i sin hvide skjorte foran en skovsø.

Sådan begynder en officiel video fra Danmarks Nationalsocialistiske Bevægelse (DNSB), der blev lagt på internettjenesten Youtube i 2010.

»Kvinder i DNSB« hedder den. Her kan man opleve 16-årige Christine og 17-årige Victoria fortælle om, hvorfor de er nynazister.

- Det er efterhånden nødvendigt at tage stilling til alt. Deriblandt om det virkelig kan være rigtigt, at vi danskere skal drukne i de multikulturelle normer og værdier? siger Victoria i filmen.

Hun blev bidt af Hitler og den nationalsocialistiske ideologi, da hun var 10 år og hørte om 2. verdenskrig i skolen, fortæller hun. Da hun senere blev kæreste med en nynazist, som tog hende med på besøg i DNSBs hovedkvarter i Greve, var hun så begejstret, at hun meldte sig ind. Det samme gjorde hendes bedste veninde Christine.

Tak for kønsroller. De to piger er filmet, så man ikke kan genkende dem: Med solbriller, i profil og med ryggen til kameraet.

- Fordommene om at nationalsocialister bare er ballademagere og udelukkende mænd, det er simpelthen ikke sandt. Vi er faktisk en del kvinder i alle aldre, som også tager del i kampen, siger Victoria.

Kvinderne tager både med på march og til demonstrationer, hvor de deltager på lige fod med mændene, hvis antifascisterne slår til, fortæller hun.

Dog er mænd og kvinder ikke ens, og de har heller ikke samme opgaver i livet, siger de to.

- Kvindelige nationalsocialister er først og fremmest ikke fødemaskiner. Men det er da klart og helt naturligt, at vi er her for at sikre den hvide races beståen. Alle kvinder ved inderst inde godt, at den største glæde af alle er at stifte en familie og mærke moderglæden, siger Christine.

Hun fortsætter: - Det er vigtigt at følge kønsrollerne. For naturen har allerede bestemt rollerne for mænd og kvinder. Her truer ligestillingen vores adfærd, hvilket vi kvindelige nationalsocialister bestemt tager afstand fra.

Filmen kan ses på

http://www.youtube.com/watch?v=oBZY93lgQMoe&feature=player_embedded#

Goddag Fru Mengele

Internationale forbryderdomstole anklager prominente kvinder for at være hjernerne bag systematiske massevoldtægter i nogle af verdens værste folkedrab.

AF ULRISKE MOUSTGAARD

Kan en kvindeminister være hjernen bag tusinder af brutale voldtægter af kvinder i sit eget land?

Ja, mener den internationale krigsforbryderdomstol i Rwanda. Den kører i øjeblikket en sag mod Pauline Nyiramasuhuko, der står anklaget for at have spillet en uhyggelig rolle under folkemordet i Rwanda, hvor cirka 800.000 tutsier blev slået ihjel.

Nyiramasuhuko, der har siddet fængslet i 14 år, var Rwandas familie- og kvindeminister, da folkemordet gik i gang.

En af anklagerne mod hende går på, at hun lokkede tusinder af tutsier hen på et stadion i Butare – en by i det sydlige Rwanda – under dække af, at Røde Kors ville uddele mad til dem. I stedet blev tutsierne omringet af hutuer. Hutuerne blev angiveligt instrueret af Pauline Nyiramasuhuko til først at voldtage alle tutsikvinderne, hvorefter alle tutsierne blev slået ihjel, da hutuerne overhældte dem med benzin og satte ild til dem. Episoden var blot én af mange.

Pauline Nyiramasuhuko afviser anklagerne. Og det bliver op til dommerne i krigsforbryderdomstolen at vurdere og afgøre hendes skyld. Finder de hende skyldig, bliver der skrevet verdenshistorie: For Nyiramasuhuko er den første kvinde nogensinde, der er blevet tiltalt ved en international krigsforbryderdomstol for massevoldtægt.

Siden er andre kvinder fulgt efter – og dømt.

Skyldig i massevoldtægt. Under borgerkrigen i det tidligere Jugoslavien var systematiske massevoldtægter en del af krigsstrategien for at demoralisere fjenden. Især serberne gjorde sig ifølge anklagerne skyldige i massevoldtægter.

Biljana Plavsic var vicepræsident i den serbiske repu-

blik under borgerkrigen fra 1992-95 og var den drivende kraft inden for partiet SDS, der organiserede etnisk udrensning af muslimer og kroater. Hun havde desuden opfordret de serbiske soldater til voldtægt som led i en magtovertagelse.

»En kvindelig Mengele,« som en anden krigsforbryder, Slobodan Milosevic, betegnede hende.

Efter opløsningen af Jugoslavien blev Biljana Plavsic i 1996 præsident for den serbiske udbryderrepublik. Hun byttede side, støttede den bosniske fredsftale og blev en yndling for Vesten. Men i 2001 indhentede fortiden hende, da hun blev efterlyst og anklaget for forbrydelser mod menneskeheden, herunder massevoldtægt. Hun meldte sig selv og erklærede sig skyldig i alle anklager. Den 73-årige toppolitiker fik en dom på 11 års fængsel men blev løsladt fra fængslet i 2009. I dag er hun tilbage i Serbien.

Mor – Monster – Hore

Monstret: Den psykisk forstyrrede kvinde. Hun er mere utilregnelig, vanvittig og brutal end de mænd, hun kæmper sammen med. Årsagen er en irrationel urede, som kun kvinder besidder, eller personlige følelser af ikke at slå til, fordi hun ikke er blevet gift eller har fået børn.

Moderen: Den omsorgsfulde kvinde, der loyalt støtter sin mand – også når han begår forbrydelser mod menneskeheden. Eller den hæuntørstige mor, der selv begår forbrydelser for at hævne mordet af sin mand, bror eller far.

Horen: Den erotisk dysfunktionelle kvinde. Hun er seksuelt besat af mænd, seksuelt overdreven og derfor styret af mænd. Hendes seksualitet er kommet ud af kontrol og er blevet fartig og voldelig. Ofte fordi hun ikke er i stand til at tilfredstille mænd, hvorfor hun kompenserer gennem vold.

Hvad sker der for kvinder, der begår voldelige overgreb på andre mennesker – for eksempel i en væbnet konflikt eller under et folkemord? Det vil mange forskere og journalister gerne give et svar på. Men deres svar er kedelige kønsklicheer, fastslår to forskere, som har analyseret videnskabelige artikler og presserapporter om radikale kvinder. De tre arketyperiske fortællinger ovenfor går igen om de kvindelige gerningsmænd.

Kilde: **Mothers, monsters, whores**, af Caron Gentry og Laura Sjöberg (2007).

Mens befolkningen kæmper for at vælte regimerne i Mellemøsten, vokser vreden mod magthavernes koner, der ellers har optrådt som velgørende førstedamer.

VERDEN RUNDT REVOLUTION I MELLEMOESTEN: Førstedamer i strid modvind

AF LAURIE A. BRAND, RYM KAKI OG JOSHUA STACHER

Næppe havde støvet lagt sig efter Mubarak-familiens afgang fra Al-Uruba paladset i Kairo, før rygter begyndte at svirre om præsidentfruen Suzanne Mubarak: Om hvordan hun i sidste øjeblik, før familiens flugt, fyldte kufferter med værdigenstande, og om hvordan hendes afsatte diktatormand efter sigende bebrejdede hende sit regimes undergang.

I Tunesien blev den afsatte præsidents hustru, Leila Trabelsi Ben Ali, ofte kritiseret for sin vanedannende samling af sportsvogne, sine overdådige paladsagtige villaer og sine hyppige ekstravagante designerindkøbs-ture til Dubai.

Mens den jordanske Dronning Rania al-Abdallah er kommet under beskyldning for at holde en overdådig 40 års fødselsdagsfest i Wadi Rum-ørkenen.

I Mellemøsten og Nordafrika har landenes 'førstedamer' ofte været genstand for nådesløs kritik fra offentligheden - uanset om de er hustruer til præsidenter eller monarker. Især de førstedamer, der spiller en aktivistisk rolle i samfundet. Kritikken rummer ofte en dyster sandhed, men hvad fortæller den os ellers? Handler det om sexismen? Er det bare mere 'sikkert' at kritisere konen frem for præsidenten eller monarken selv? Eller kan man afkode noget andet om et samfund ud fra dets vittigheder, rygter og kritik af disse magtfulde kvinder?

En upopulær Fru Mubarak. Under nogle af de tidligste protester i Egypten i 00'erne blev slagord om Suzanne Mubarak ofte en genvej til angreb på hendes mand. For eksempel råbte demonstranterne »Ya Suzanne, Ya Suzanne libis Mubarak il-fustan« (»Hey Suzanne, Mubarak tag en kjole på.«)

Samtidig blev hun et symbol på alt, hvad der var galt med Mubaraks regime, på trods af at hun var kendt som en kvindelig rollemodel, der gjorde noget for børn og deres skolegang. Kritikken gik på alt fra hendes venskab med den kontroversielle kulturminister Farouk Hosni til hendes ønske om at nedrive et hospital i byen Alexandria, fordi hun mente, det skæmmede byen.

I løbet af oprøret i Egypten, der tvang hendes mand fra magten, var Suzanne ikke et mål for demonstranterne, men hun blev opfattet som medskyldig. Vi får nok aldrig at vide, hvad der foregik på paladset før Mubaraks sidste, mislykkede tale til nationen, men det er

ikke overraskende, at mange tildeler Suzanne en rolle. For hun har, ifølge mange egyptere, stået i centrum for landets fejlagtige politiske linje siden 2000. Hendes påståede støtte til sin yngste søn, Gamal, som Egyptens næste præsident, blev ikke godt modtaget af borgerne. Egypterne finder det pinligt, når magt går i arv, og Suzanne blev betragtet som den hånd, der skubbede på projektet.

Ifølge tilhængere af den fortolkning var Mubarak modstander af ideen. Men Suzanne brugte ham til at udføre sin plan. Om det er sandt, er uden betydning. »Mor Suzanne« vil blive husket som paladsets magtbegærlige mellemmand, der var villig til at ofre nationens værdighed til fordel for opbygningen af et familiodynamasti.

Suigt og korruption i Tunesien. I tilfældet Leila Trabelsi, Tunesiens tidligere førstedame, handler kritikken om, hvordan hun inkarnerede regimets blændende hykleri. Især på to områder, hvor hun havde en nøglerolle, og hvor regimet hævdede at have særlig succes: Landets økonomiske udvikling og kvinders rettigheder.

På det første område brugte Leila Trabelsi i næsten to årtier sin position til sin egen og sin klans fordel. Både hun og hendes klanmedlemmer er blevet anklaget for massivt at udnytte den tunesiske økonomi via lyssky eller ulovlig erhvervelse af offentlige og private økonomiske midler og aktiver (hotelkæder, flyselskaber, radiostationer, banker, private virksomheder, udenlandske investeringer, statsejet jord, osv.)

I et land rost af internationale institutioner som Verdensbanken og IMF som en model for økonomisk reform, vendte præsidentens kone udviklingsformlen på hovedet og trak milliardbeløb ud for at berige sig selv og sin klan - til skade for landets økonomi og velfærd.

Og på kvinderettighedsområdet forsøgte hun en historisk mulighed for at spille en konstruktiv lederrolle for de tunesiske kvinder, mens hun samtidig stædigt forsøgte at skabe sig en ledende position blandt arabiske førstedamer som kvinderettighedsforkæmper.

Værst var, at hun trods sin egen ydmyge opvækst, ignorerede den ensomme kamp, mange kvinder i Tunesien kæmpede: De hårdtarbejdende kvinder i byerne og på landet, de kvindelige aktivisters kamp mod krænkelse af menneskerettighederne, og de modige kvin-

der, der råbte op om regimet og blev mødt med trusler, fængsling eller tvunget i eksil.

I stedet gjorde hun sig dybt medskyldig i et regime, der var kendetegnet ved korrupsion, kriminalitet og brutal undertrykkelse af både kvinder og mænd.

Symbol på jordansk ulighed. Også i tilfældet Jordan - med dronning Rania - er det tydeligt, at der er langt mere på spil end bare folkelig vrede over hendes glamourøse, kvindrende image, som har tiltrukket sig stor anerkendelse i Vesten.

I årevis har nogle af de tilråb, man har kunnet høre til fodboldkampe mellem Jordans to førende hold, været opfordringer til Jordans konge om at blive skilt fra sin kone. Og i forbindelse med den tiltagende politiske uro i landet i kølvandet på revolutionerne i Egypten og Tunesien, har kritikken af dronningen nu nået et nyt niveau.

I februar tog 36 medlemmer af forskellige jordanske stammer et hidtil uset skridt, da de underskrev et brev til kong Abdallah II, hvori de direkte anklagede Rania og medlemmer af hendes familie for korrupsion.

Korrupsionsrygterne ikke er nye, men det er til gengæld den meget åbne, og dermed dristige, offentliggørelse af dem.

Begivenheden illustrerer også, hvordan nogle jordanere forbinder overdreven rigdom med den overvejende palæstinensiske *business class*, som Rania tilhører. I et politisk klima, hvor langvarige spændinger mellem landets to befolkningsgrupper (hvor den palæstinensiske er den største, red.) har været stigende, er Rania blevet et trusselsymbol - og et mål for vreden fra de jordanere, der frygter, at de vil miste økonomisk og demografisk magt til jordanerne af palæstinensisk oprindelse.

Førstedamer i skudlinjen. For de kritiske røster i befolkningerne symboliserer alle de tre førstedamer ikke bare magt og ekstreme privilegier. De symboliserer også de alvorlige igangværende kampe i landene og mod regimerne i oprøret i Mellemøsten. Kampe, der kan handle om specifikke emner såsom arvefølge og konkurrence mellem fraktioner i regimet. Eller mere generelt om befolkningens ønske om at fjerne autoritære ledere for at fremme økonomi, politiske og civile rettigheder.

I begge tilfælde er den almene befolkning begyndt at opfatte disse højt profilerede førstedamer som legemliggørelsen af alle de dårligdomme og udskejelser, de forbinder med de, i deres øjne, korrupte regimer under ledelse af førstedamernes ægtemænd.

Derfor bør angrebene på dem tolkes som tegn på en dybere politisk, økonomisk og social utilfredshed - frem for som tegn på rå sexismen.

Laurie A. Brand er professor i internationale studier på University of Southern California. Rym Kaki er lektor i international udvikling på University of Southern California. Joshua Stacher er assisterende professor i politisk videnskab på Kent State University.

Genoptrykt efter aftale med Foreign Policy www.foreignpolicy.com (c)The Washington Post

Oversat og bearbejdet til dansk af Ulrikke Moustgaard.

Mød de udkældte førstedamer

Suzanne Mubarak, 70 år, Egypten

Hvem? Gift med den tidligere egyptiske præsident Hosni Mubarak. Førstedame fra 1981 til 2011. Født i det sydlige Egypten som datter af en egyptisk børnelæge og en britisk sygeplejerske. Læste politisk videnskab og uddannelsessociologi på det amerikanske universitet i Kairo.

Hvad? Aktiv i kvinde- og fredsarbejde samt arbejde for børns læsefærdigheder. Grundlagde i 2002 Suzanne Mubarak's International Movement of Women for Peace, som var Mellemøstens første kvinde- og fredsiniciativ. Leder af Kvinderådet i Egypten fra 2000. Taler ved utallige internationale kvindekonferencer, bl.a. i FN, og hædret for sit arbejde med ærestitler og priser. Grundlægger af et børnemuseum i Kairo. Protektor for Egyptens version af den populære amerikanske børnetv-serie Sesam Street. Ærespræsident for Rotary Club i Egypten. Hvor? Nu i eksil i London.

Leila Trabelsi Ben Ali, 54 år, Tunesien

Hvem? Gift med den tidligere tunesiske præsident Zine el-Abidine Ben Ali. Førstedame fra 1992 til 2011. Født i Tunis af forældre, der solgte frugt og nødder på markedet. Fik ingen uddannelse men arbejdede som frisør indtil hun - efter et kort ægteskab - mødte Zine el-Abidine Ben Ali.

Hvad? Præsident for Arab Women Organisation. Hædret og anerkendt regionalt og internationalt for sit arbejde for kvinders rettigheder og mod vold mod kvinder. Grundlagde i 2000 organisationen BASMA, der arbejder for at sikre handicappede en position på arbejdsmarkedet. Grundlagde desuden i 2010 SAIDA, der skal sikre omsorg for kræftsyge. Udråbt til at være en af de 100 mest indflydelsesrige kvinder i den arabiske verden.

Hvor? Nu i eksil i Saudi-Arabien.

Rania al-Abdallah, 40 år, Jordan

Hvem? Gift med Jordans Kong Abdullah II. Dronning siden 1999. Født i Kuwait af palæstinensiske forældre, faderen var læge. Læste virksomhedsadministration på det amerikanske universitet i Kairo, arbejdede først i en bank og siden for amerikanske Apple i Jordan, hvor hun mødte den kommende konge.

Hvad? Kendt for sit arbejde lokalt og internationalt for børns, unges og kvinders rettigheder. Står i spidsen for diverse projekter i Jordan, der skal forbedre de offentlige skoler og børns skolegang. Deltager i forskellige globale sammenhænge, bl.a. i FN, hvor hun er udpeget af FN's Generalsekretær som ambassadør for FN's 2015 Mål. Hun har også top- og hæderspositioner i FN og World Economic Forum. Hun er desuden optaget af ligestilling og er her især berømt for sin kamp mod æresdrab i Jordan.

Hvor? Bor i Jordan.

Er du til kloge artikler om køn, ligestilling og politik?

Kvinden&Samfundet bragte de nødvendige nyheder og artikler om kvinders kamp for at få stemmeret for 100 år siden.

Nu giver vi indspark til debatten om køn og ligestilling – uanset om det handler om tørklæder, queer eller skilsmisellou.

Du kan blive medlem af Dansk Kuindesamfund for kun 225 kr. pr. halvår og få bladet bragt til døren.

Send os en mail med din adresse til: sekretariat@danskkuindesamfund.dk eller besøg os på www.danskkuindesamfund.dk

Dansk Kuindesamfund

Kort nyt – om ligestilling

Danmark får ny Ligestillingsplan

Hvordan går det med ligestillingen, og hvad skal Danmark prioritere på ligestillingsområdet i fremtiden? Det er kort sagt indholdet i den danske handlingsplan for ligestilling, som udkommer hvert fjerde år – og netop er blevet lanceret af ligestillingsminister Lykke Friis for de kommende år. Planen retter især fokus mod mænd: de skal involveres i ligestillingsdebatten. Samtidig skal der arbejdes for et friere uddannelsesvalg for både piger og drenge. De skal præsenteres for alternative rollemønstre for at vise, at der er flere muligheder end dem, der ligger lige for. Kilde: Ligestillingsafdelingen

Mandepaneller får come back i Norden

Norge har gjort det, og nu gør Island og Danmark det også: Nedsætter særlige mandepaneller, der skal få mænd ind på ligestillingsscenen. Både Danmark og Island har i år fået ministernedsatte mandepaneller, der kun består af mænd, og som har til opgave at pege på, hvilke ligestillingstemaer, der er vigtige for mænd i 2011.

Dermed genopliver de nordiske lande en tendens, der ellers ikke er set siden 1990'erne. Dengang nedsatte både Norge, Danmark og Island for første gang nogensinde særlige mandekomitéer for at styrke ligestillingsindsatsen. I Danmark foregik mandegruppens arbejde i regi af Ligestillingsrådet.

Nu – 20 år senere – er mændene så tilbage. Den norske Mandspanelet var først på banen, da det 32 mand store panel i 2007 afleverede sine anbefalinger til den norske ligestillingsminister. De gik især på at gøre op med samfundets stive mandeideal.

Det danske mandepanel er først lige gået i gang med arbejdet. Det har chefredaktøren for mandebladet Euroman, Mads Lange, som formand.

Kilde: Nordisk institutt for kunnskap om kjønn (NIKK)

Tunesiens kvinder går efter politisk magt

Når tuneserne den 24. juli går i stemmeboksen for at vælge et helt nyt parlament efter revolutionen, vil der skiftevis stå en kvinde og en mand på valglisten.

Det har landets nyetablerede valgkommission besluttet for at få større kønsbalance blandt landets nye politikere. Parlamentet har til opgave at lave en helt ny grundlov i Tunesien. Og den skal være sekulær, mener kvindeorganisationer, fordi de religiøse grupper i landet er blevet stærkere efter revolutionen.

Kilde: Dagbladet Politiken

Danske imamer: Ligestilling skal afgøres af sharia

Forholdet mellem kønnene bør ikke reguleres af dansk lovgivning. I stedet skal islamisk lov, sharia, være rettesnor for kvinders stilling i samfundet. Det er imamerne i Danmark enige om, fremgår det af en ny rapport fra Integrationsministeriet, der har uakt opsig. Den viser også, at koranskolerne i Danmark underviser børn og unge i, at kvindens stilling, defineret af sharia, er bedre for kvinden end ligestilling mellem kønnene, som det fortolkes i dansk lovgivning.

Kilde: Morgenavisen Jyllands-Posten.

Synet på prostituerede må revideres

Livet for migranter i prostitution i Danmark handler om meget mere end at sælge sex. Kvindernes beuæggelse for at leve af prostitution er tæt forbundet med et almindeligt hverdagsliv som kvinde med både moderskab, ægteskab og kærtighed, konkluderer Marlene Spanger, forsker ved RUC, i ny ph.d.-afhandling, som er en af landets første afhandlinger, der undersøger sexarbejde og trafficking.

Kilde: Roskilde Universitet

EU varsler kønskvoter

Vi skal have flere kvinder i topjobs, hvor de økonomiske beslutninger træffes, og kan de europæiske virksomheder ikke selv finde ud af det, vil EU indføre kønskvoter. Det siger EUs ligestillingskommissær Viviane Reding, der vil arbejde for 40 procent kvinder i bestyrelser, og som sidste år præsenterede Europa-Kommissionens nye ligestillingsstrategi, der har kvinder på arbejdsmarkedet som et særligt prioritetsområde.

Kilde: Europa-Kommissionen.

BØGER

Tennis med babe-faktor

Hvis du tror, at international tennis kun handler om sportslige præstationer, bør du læse historien om det unge tennistalent Caroline Wozniacki.

AF ULRIKKE MOUSTGAARD

Det hører til sjældenhederne, at en dansk journalist, som er specialiseret i at skrive om køn, seksualitet og prostitution, er en mand.

Lige så sjældent er det, at der bliver skrevet en fremragende sportsbog, som indeholder feministiske analyser.

Men begge dele findes i én og samme bog - nemlig i journalist Anders Haahr Rasmussens portræt af det unge, kvindelige tennisikon Caroline Wozniacki, bogen *En bold ad gangen - Wozniacki, US Open 2009*.

Her følger vi, sammen med forfatteren, Wozniacki gennem ét år i hendes kometkarriere som tennisspiller. Vi er med til de store turneringer, til pressemøderne, til de

korte samtaler uden for banen, når Wozniacki har trænet. Samtidig ruller Haahr Rasmussen det store billede ud: Han fortæller, hvordan tennis er blevet et multi-dollar-industry, der ikke kun er afhængig af præstationer, tabere og vindere - men også af spillernes kødelige performance. Altså om de er lækre.

Et godt udseende betyder noget. Det internationale tennisforbund er stolte af sine kvindelige topspillere. Med god grund. Tennis er en af verdens allerhårdeste sportsgrene, og der skal muskelmasse og professionel daglig træning til at blive en af verdens bedste tennisspillere som Wozniacki er.

Men forbundet er også stolte, når dets kvindelige stjerners fysiske dyder bliver fremhævet af medierne. På sin hjemmeside opfordrer det for eksempel tennissfans til at deltage i afstemninger om, hvem der er de mest sexede spillere. For udseende og sexappeal betyder noget i tennisverdenen. Det dokumenterer Anders Haahr Rasmussen gennem flere interessante historier og iagttagelser. Blandt andet om hvordan Wimbledon's bedste og mest prestigefyldte bane, Centre Court, i 2009 blev tildelt de kvindelige spillere, der var de lækreste. Og ikke de dygtigste - som tommelfingerreglen for tildeling af banen plejer at være. Det skyldtes, at man derved kunne tiltrække flere seere til tv-skærme. En af dem, der fik lov at spille på banen, var Wozniacki. Andre var foto- og bikinimodeller.

»Et godt udseende betyder noget. Det er ikke tilfældigt, at dem på Centre Court er attraktive,« som turneringens talsmand sagde.

Den svære balance. Den mest interessante del af bogen handler om, hvordan kvindelige tennisspillere må balancere mellem kvindelighed og maskulinitet. Fordi de er stærke og veltrænede, må de skrue op for de feminine dyder - ellers risikerer de samme skæbne som en af tennishistoriens dygtigste kvinder, den tjekkiske Martina Navratilova.

Hun blev for maskulin og stærk, og da hun oveni købet var lesbisk, gik hendes karriere galt. Hun blev mobbet af sine modstandere og af pressen, buh'et ud af banen, beskyldt for at forgribe sig på små tennispiger og for at være en farlig rollemodel for uskyldige amerikanske piger. Til sidst mistede hun sin hovedsponsor og fik aldrig den status, hendes præstationer gjorde hende fortjent til.

Omvendt duer det heller ikke at være alt for feminin og spille for meget på de kvindelige dyder. Det blev russiske Anna Kournikovas skæbne, da hun som feteret tennisstjerne og fotomodel stillede op til sexede fotos i mandeblade. Pressen dømte hende ud som en spiller 'med ynde og tvivlsomt tennistalent' - selvom hun var blandt verdens ti bedste kvindelige tennisspillere.

Sexisme og homofobi trives altså i bedste velgående i tennisporten, fastslår bogen. Og hvis man ellers er bidt af tennis, er den derudover et blændende stykke sportsjournalistik, som det sjældent fås.

Anders Haahr Rasmussen: *En bold ad gangen - Wozniacki, US Open 2009*, Gyldendals Forlag, 202 s., 249 kr. Er udkommet.

Meget tv handler om at få folk til at skændes. Dertil kan man føje den ældgamle pigerne-mod drengene-krig, og så har man et par af TV2's prime time-programmer.

Boliger og bryllupper udsat for machomænd

AF DINA AMLUND

»Herre i eget hus er programmet, der forvandler tøffelhelte til mænd.«

Sådan reklamerer TV2 for deres nyeste boligprogram. Den faste indledning viser værten Pelle Hvenegaard og den maskuline indretningsarkitekt Rasmus Larsson, som kører meget hurtigt i en James Bond bil. De kører en Barbiedukke over for at vise, at de kommer susende for at »hjælpe mændene med at få mere magt i hjemmet, boligindretningen og parforholdet generelt,« som der står på TV2's hjemmeside i programomtalen.

De to mandige indretningseksperter opsøger et par, kritiserer indretningen og spørger den dekorationsformåede part om, hvorfor han ikke har banket i bordet og insisteret på, at møbler og nips er blevet smidt ud. Derpå indrømmer tøffelhelten, at han har været for 'rummelig', for 'blød' og andre skældsord. Efter den nye selvindsigt ser den eks-rummelige mand til, mens indretningsarkitekten og tv-værten smider kvinden på porten, inviterer mandevenner og åbner dåseøl. Og så skal der sgu indrettes maskulint!

Det maskuline hjem. Et eksempel er den 29-årige Mia, som – forelsket og fuld af smilehuller – fortæller kame-raet, at hendes kæreste, 31-årige Michael, er et fantastisk menneske fuld af empati, varme og forståelse, alt imens der krydsklippes til scener fra den fælles lejlighed, hvor Michael, hans ven og de to tv-mænd er ved at smadre møbler og smide ting ud af vinduerne.

Der findes en kasse frem med teksten »Mias singleliv«, og så skal Michael finde »alt det lort, som Mia har skrabet sammen, før hun mødte manden i sit liv.« Bøger, puder og andre ting, som åbenbart kan kategoriseres som typisk singlepigeting, kommer i papkassen. Og mens Mia følger med i oprydningen på en computer, bliver hendes singleliv sprængt i luften med en stang dynamit. Resterne kommes i en urne, som udstilles i det nye hjem, hvor Michael tildeler sig selv

opgaven »at holde Mia i kort snor,« når det kommer til nips.

De nye nips er maskuline og inkluderer en udstoppet ravn, puder formet som ugler i både stue og soveværelse og malede fugle på tre lampeskærme.

Michael kan godt lide det, men er også lidt spændt på at vise det til Mia. Hun lider nemlig af fuglefobi og begynder at græde, når hun kommer for tæt på en fugl. Men selvom chok og skrig må være en del af Mias reaktion, når hun ser fuglene, synes hun, at han er »trådt i karakter,« hvilket er »sexet.« Missionen er fuldført, og så kører Pelle og Rasmus videre i deres Bond-bil, klar til at destruere blonder og blomster og dermed rette op på skæve magtbalancer.

Pik er Gud. Et lignende program på selvsamme kanal er *Hvad bruden ikke ved*, hvor kommende brudepar skal igennem en masse strabadser, fordi brudens prinsessedrømme er egoistiske og skal erstattes af fodboldtema-fester og andre maskuline bryllupsfester. Den slags er åbenbart ikke egoistiske. De er endnu et eksempel på, at en mand træder i karakter. Til stor glæde for kvinden, når hun først har overstået sine hysteriske anfald.

Har man læst blot lidt af parterapeut Marin Østergaard og psykoterapeut Carl-Mar Møller, så ved man, at 'kvinder skal sættes på plads'. Og selvom begge mænd jævnlige er udsat for satire og ironisk distance i medierne, er det dem, der får det sidste ord i den bedste sendetid. Ja, faktisk kan man høre de kvindelige deltagere i datingprogrammet *Dagens Mand* sige – næsten ordret – at de vil have en mand, som har styr på de Carl-Mar'ske dyder. Det må være et noget forkvaklet, dansk selvbillede, der gør, at Østergaard, Møller m.fl. beskrives som 'provokerende' og gående imod strømmen. For ser man på TV2s sendeflade, er Carl-Mars motto 'Pik er Gud' nok noget af det allermest mainstream, man kan finde på dansk tv.

Skribenter og anmeldere i dette nummer er:

Ann-Sophie Hemmingsen, Ph.d., Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS).

Anne Sofie Roald, professor i religionshistorie, Malmö högskola, Sverige.

Brigitte L. Nacos, adjungeret professor i politisk videnskab, Columbia University, New York.

Dina Amlund, BA i litteraturvidenskab og moderne kulturhistorie. Cand.mag i Moderne Kultur og Kulturformidling.

Joan Bach Ludvigsen, Cand. mag. i Moderne Kultur og Kulturformidling.

Jolande Withuis, sociolog, The Netherlands Institute for War Documentation, Holland.

Joshua Stacher, assisterende professor i politisk videnskab, Kent State University.

Laurie A. Brand, professor i internationale studier, University of Southern California.

Rym Kaki, lektor i international uddikling, University of Southern California

Ulrikke Moustgaard, journalist, forfatter og redaktør af Kvindene&Samfundet.

Kvindene&Samfundet forrentes i 2011 at udkomme i 2 ordinære udgaver og 1 særnummer.

Annoncer optages efter aftale.

Indlæg offentliggøres online på www.danskkvindesamfund.dk
Send dit indlæg som vedhæftet fil til: sekretariat@danskkvindesamfund.dk
eller på diskette til:

Kvindene&Samfundet
Dansk Kvindesamfund
Niels Hemmingsensgade 10, 3. sal,
1153 København. K

Medlemskab af Dansk Kvindesamfund inkl. abonnement på Kvindene&Samfundet koster: 450 kr. pr. år. For studerende 300 kr. pr. år. B-medlemskab (kun Kvindene&Samfundet uden medlemskab) 250 kr.pr. år.

Vil du i kontakt med Dansk Kvindesamfund?

Frederikshaun/Sæby

Alice Fredborg Sørensen
Karetmagervej 24
9300 Sæby
T: 98 46 16 60

Hellerup

Susi Alsfelt Riise-Knudsen
Fortunvej 41
2920 Charlottenlund
T: 39 64 40 10
E: susi_riise_knudsen@hotmail.com

Horsens

Lis Ørnstrup
Charlotteparken 14
Stensballe
8700 Horsens
T: 75 65 74 57
E: lisoernstrup@gmail.com

Hjørring

Else Andreassen
Frejasvej 42
9800 Hjørring

Kolding

Inger Olsen
Haslevej 15
6000 Kolding
T: 75 52 35 17

København

Anne-Marie Krøyer
Holger Danskes Vej 79, 4.tv.
2000 Frederiksberg C
T: 44 98 50 42
E: anne-marie@mail-online.dk

Odense

Karen Huszar
Krokusvej 5
5000 Odense C
T: 25 17 20 58
E: khuszar@youmail.dk

Roskilde

Henriette Koefoed
Store Stensager 6
Højby
4320 Lejre
T: 46 48 11 43

Thy/Mors

Mette Lund
Fuglesøparken 32
7900 Nykøbing Mors
T: 97 72 25 55
E: mette@lund.mail.dk

Vejle

Kirsten Dalager
Horsuangen 10
7120 Vejle
T: 75 81 53 46
E: Kirsten.Dalager@gmail.com

Arhus

Inge Arboe
Jordbærvej 1
8471 Sabro
T: 86 94 85 81
E: ingearboe@hotmail.com

Landsstyrelsen

Forkvinde

Karen Hallberg
Haunegade 33, 2.th.
1058 København K.
T: 20 89 85 24
E: hallberg.karen@gmail.com

Næstforkvinde

Hansina Djurhuus
Harald Jensens Gade 6, 1.th.
2450 København SV
T: 41 48 55 38
E: hansinadjurhuus@gmail.com

Medlemmer

Inge Arboe

Jordbærvej 1
8471 Sabro
T: 86 94 85 81
E: ingearboe@hotmail.com

Vibeke Hellmann

Rasmus Sigwardsvej 5
Orehoved
4840 Nørre Alslev
T: 29 25 04 12
E: vhellmann@gmail.com

Lisa Holmfjord

Maglebo 19, 1.th.
2770 Kastrup
T: 26 55 08 07
E: lh@dkkrisecenter.dk

Anne-Marie Krøyer

Holger Danskes vej 79, 4.tv.
2000 Frederiksberg
T: 50 57 38 41
E: anne-marie@mail-online.dk

Else Slange

Ved Grønsen 12
2000 Frederiksberg

Suppleanter

Lene Davidsen

Valby Langgade 258, 1.th.
2500 Valby
T: 38 79 06 09
E: ld@metafor.nu

Mette Lund

Fuglesøparken 32
7900 Nykøbing Mors
T: 97 72 25 55
E: mette@lund.mail.dk

KvindeneSamfundet tegner i hvert nummer et portræt af et menneske, som markerer sig i ligestillingsdebatten. Mød her feministikonet Erica Jong, der stadig pirker til kønsdebatten.

Foto: Det Kgl. Bibliotek, Thomas Trane Petersen.

Fru frigørelse er på spil igen

AF JOAN BACH LUDVIGSEN

Hun gjorde det i 1970'erne, og nu gør hun det igen: Sætter sindene i kog og skaber debat verden over med sine skrevne ord.

Feministikonet Erica Jong, der for nyligt gæstede Danmark i forbindelse med Kvindernes Internationale Kampdag 2011, har altid haft kvinders frigørelse på sin dagsorden. I 1970'erne var det den seksuelle, i dag vil hun befri kvinder fra moderbyrden.

Verdensberømt feminisme. Den snart 70-årige feminist blev verdensberømt i 1973 med romanen *Luft under vingerne* – en erotisk dannelsesroman for kvinder.

Romanen blev en af den slags bøger, der gjorde en forskel. Verden over lod kvinder sig fascinere og

inspirere af hovedpersonen Isadora Wing. I dag har bogen solgt mere end 26 millioner eksemplarer og er oversat til 25 sprog.

For den ramte noget i tiden, ligesom hendes essay *Mother Madness* gør det i dag. Essayet blev trykt første gang i avisen *Wall Street Journal* i 2010 og siden hen i flere lande. I Danmark bragte dagbladet *Politiken* det i januar 2011.

Moderskabet trykker. I *Mother Madness* råber Erica Jong vagt i gevær over for en ny moderskabseksremisme, som spirer i USA. Her handler det kort sagt om at opfostre det perfekte barn. Barnet skal passes, plejes og favnes i en sådan grad, at dets behov altid kommer forud for forældrenes. Det, mener Jong, er en

byrde for kvinderne, for drømmen er utopisk, og intet kvinden gør vil nogensinde være godt nok. Og tendensen stopper ikke der, for teorien om fosterstadiets altafgørende betydning for barnets liv og udvikling er kun så småt begyndt.

Kvinder i både USA og Danmark har diskuteret essayet heftigt. Ikke alle er enige med Jong. Men måske vil den aldrende feminist nu igen inspirere til en bevægelse, som hun gjorde det i 70'erne – sammen med de utallige kvinder, der tog springet og fik 'luft under vingerne.'

I hvert fald slutter *Mother Madness* med ordene: »Vi har brug for, at nogen siger: Gør det, så godt du kan. Der er ikke nogen regler.«